

Ταμείο Καινοτομίας

Μεγάλη δυναμική, αλλά αργή πρόοδος και πολύ περιορισμένος αντίκτυπος ως προς τη μείωση των εκπομπών

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ
ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Περιεχόμενα

Σημείο

01-15 | **Κύρια μηνύματα**

01-06 | Το θέμα και η σημασία του

07-15 | Τα ευρήματα και οι συστάσεις μας

16-66 | **Οι παρατηρήσεις μας αναλυτικότερα**

16-36 | **Το Ταμείο Καινοτομίας μπορεί να καλύπτει συγκεκριμένες χρηματοδοτικές ανάγκες και νέες προτεραιότητες της ΕΕ, το ύψος όμως των διαθέσιμων πόρων είναι αβέβαιο**

16-20 | Το Ταμείο Καινοτομίας εστιάζει μεν σε συγκεκριμένες χρηματοδοτικές ανάγκες, οι στόχοι του όμως συμπίπτουν εν μέρει με εκείνους άλλων πηγών χρηματοδότησης

21-24 | Η χρηματοδότηση εξαρτάται από τα αποτελέσματα, αλλά η εκταμίευση προηγείται κατά το στάδιο της περάτωσης από χρηματοδοτική άποψη

25-29 | Η Επιτροπή διαχειριζόταν τους πόρους του Ταμείου Καινοτομίας χωρίς να βασίζεται σε διαρθρωμένη ανάλυση

30-36 | Η αβεβαιότητα οδηγεί στη συσσώρευση χρηματοδοτικών πόρων

37-52 | **Τα έργα σημειώνουν καθυστερήσεις με ένα στα πέντε να αποτυγχάνει**

38-40 | Μέχρι στιγμής, έχει ακυρωθεί ένα στα πέντε από τα έργα που είχαν ανατεθεί αρχικά

41-44 | Η παράταση προθεσμιών και οι καθυστερήσεις στην υλοποίηση των έργων είναι σύνηθες φαινόμενο

45-47 | Οι διαδικασίες επιλογής συνήθως ολοκληρώνονταν εμπρόθεσμα και τεκμηριώνονταν σωστά

48-52 | Αν και η ωριμότητα των έργων αξιολογήθηκε θετικά, υπάρχουν καθυστερήσεις και ακυρώσεις

- 53-66 | Οι πρώτοι δείκτες δείχνουν πενιχρά αποτελέσματα όσον αφορά τη μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου**
- 56-60 | Τα έργα παρέδωσαν τις σκοπούμενες τεχνολογίες, ωστόσο οι μειώσεις των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου ήταν μικρότερες
- 61-64 | Οι δυνατότητες αποφυγής αερίων θερμοκηπίου μπορεί να παρουσιάζονται διογκωμένες
- 65-66 | Τα αποτελέσματα που έχει αποφέρει το χαρτοφυλάκιο του Ταμείου Καινοτομίας είναι χαμηλότερα από τα αναμενόμενα

Παραρτήματα

Παράρτημα I – Σχετικά με τον έλεγχο

Παράρτημα II – Χρηματοοικονομική ανασκόπηση του Ταμείου Καινοτομίας (30 Ιουνίου 2025)

Παράρτημα III – Συνολική εικόνα της κατάστασης των έργων και της στήριξης από το Ταμείο Καινοτομίας και έτος της πρόσκλησης υποβολής προτάσεων

Παράρτημα IV – Εξέλιξη της στάθμισης των κριτηρίων ανάθεσης

Παράρτημα V – Αξιολόγηση του κριτηρίου ωριμότητας στην πρόσκληση του 2020

Παράρτημα VI – Αξιολόγηση των έργων που επισκεφθήκαμε

Συνομογραφίες

Γλωσσάριο

Απαντήσεις της Επιτροπής

Χρονογραμμή

Κλιμάκιο ελέγχου

Κύρια μηνύματα

Το θέμα και η σημασία του

- 01** Το σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών (ΣΕΔΕ) της ΕΕ, ένας αγορακεντρικός μηχανισμός για τη ρύθμιση των δικαιωμάτων εκπομπών, αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της πολιτικής της ΕΕ για το κλίμα και το βασικό εργαλείο της για τη μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου με οικονομικά αποδοτικό τρόπο. Το Ταμείο Καινοτομίας συμπληρώνει το ΣΕΔΕ στηρίζοντας στοχευμένες επενδύσεις σε καινοτόμες τεχνολογίες που έχουν τη δυνατότητα να μειώσουν σημαντικά τις εκπομπές αερίων θερμοκηπίου, συμπεριλαμβανομένων τεχνικών και διαδικασιών χαμηλών και μηδενικών ανθρακούχων εκπομπών. Οι τεχνολογίες αυτές μπορούν να συμβάλουν σημαντικά στην απανθρακοποίηση βασικών τομέων της οικονομίας της ΕΕ.
- 02** Το Ταμείο Καινοτομίας χρηματοδοτείται από την πώληση δικαιωμάτων του ΣΕΔΕ. Για την περίοδο 2020-2030, η Επιτροπή αναμένει να εξασφαλίσει περί τα 40 δισεκατομμύρια ευρώ από την πώληση 530 εκατομμυρίων τέτοιων δικαιωμάτων (*γράφημα 1*).

Γράφημα 1 | Ταμείο Καινοτομίας

*βάσει τιμής ανθρακούχων εκπομπών 75 ευρώ/τόνο

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει του ιστότοπου της ΓΔ CLIMA.

- 03** Η στήριξη της καινοτομίας, της έρευνας και των επενδύσεων σε κρίσιμες τεχνολογίες και στρατηγικούς τομείς ενδέχεται να αυξηθεί σημαντικά στο πλαίσιο του **προτεινόμενου πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου (ΠΔΠ) για την περίοδο 2028-2034**. Αυτό αντικατοπτρίζεται στην **αξία 451 δισεκατομμυρίων ευρώ πρόταση της Επιτροπής για τη σύσταση ενός σημαντικού νέου Ευρωπαϊκού Ταμείου Ανταγωνιστικότητας (ETA)**, συμπληρωματικού προς το Ταμείο Καινοτομίας. Το ETA αναμένεται να υπερδιπλασιάσει τη χρηματοδότηση της ΕΕ για την ανταγωνιστικότητα και την έρευνα σε σύγκριση με την περίοδο 2021-2027.
- 04** Την αρμοδιότητα της συνολικής εκτέλεσης του Ταμείου Καινοτομίας έχει η Γενική Διεύθυνση Δράσης για το Κλίμα (ΓΔ CLIMA) της Επιτροπής. Ο Ευρωπαϊκός Εκτελεστικός Οργανισμός για το Κλίμα, τις Υποδομές και το Περιβάλλον (CINEA) είναι υπεύθυνος για τη διαχείριση των συμφωνιών επιχορήγησης και τη διοργάνωση προσκλήσεων υποβολής προτάσεων. Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ) έχει αναλάβει την πώληση δικαιωμάτων του ΣΕΔΕ και τη διαχείριση των περιουσιακών στοιχείων του Ταμείου.

- 05** Διενεργήσαμε τον εν προκειμένω έλεγχο, επειδή το Ταμείο Καινοτομίας έχει ιδιαίτερη βαρύτητα για τα σχέδια της ΕΕ για απανθρακοποίηση, όπως και για την ανταγωνιστικότητά της στον τομέα των καθαρών τεχνολογιών και τις προσπάθειές της να κλιμακώσει την ανάπτυξή τους. Θεωρούμε καθοριστικό να αξιολογηθεί αν το σημαντικό ποσό της χρηματοδότησης που διατέθηκε στο Ταμείο απέφερε τα αντίστοιχα αποτελέσματα. Αναμένουμε ότι ο έλεγχός μας θα συμβάλει στην αξιολόγηση του Ταμείου και θα αναδείξει τους τομείς που επιδέχονται βελτίωση. Επίσης, καθώς το ΕΤΑ βρίσκεται ακόμη στο στάδιο του σχεδιασμού, τα διδάγματα που θα αντληθούν από την αξιολόγηση του Ταμείου Καινοτομίας μπορούν να αποτελέσουν χρήσιμο βοήθημα για τα ταμεία που σχεδιάζονται υπό το νέο πολυετές πλαίσιο, υποστηρίζοντας τη διακυβέρνηση, την προσέγγιση ως προς την εφαρμογή και τη συνολική αποτελεσματικότητα του ΕΤΑ.
- 06** Στόχος του ελέγχου ήταν να αξιολογηθεί κατά πόσο το Ταμείο Καινοτομίας βοηθά την κλιμάκωση καινοτόμων έργων επίδειξης που συμβάλλουν αποτελεσματικά στην επίτευξη των στόχων της ΕΕ για απανθρακοποίηση. Συγκεκριμένα, αξιολογήσαμε αν ο σχεδιασμός του Ταμείου κάλυπτε επαρκώς τις χρηματοδοτικές ανάγκες και διασφάλιζε τη διαθεσιμότητα πόρων, αν τα έργα επιλέγονταν, αξιολογούνταν και υλοποιούνταν αποτελεσματικά, καθώς και αν το ίδιο το Ταμείο συμβάλλει αποτελεσματικά στην επίτευξη των στόχων της ΕΕ για απανθρακοποίηση. Ο έλεγχός μας κάλυψε την περίοδο από το 2020 μέχρι τον Ιούνιο του 2025. Συγκεντρώσαμε ελεγκτικά τεκμήρια από την Επιτροπή, τον CINEA και την ΕΤΕπ. Συνομιλήσαμε με αιτούντες και δικαιούχους επιχορηγήσεων και επισκεφθήκαμε επτά έργα στη Δανία, τη Γερμανία, την Ισπανία (2), τη Γαλλία (2) και την Ιταλία. Για περισσότερες πληροφορίες και λεπτομερή στοιχεία σχετικά με την εμβέλεια και τη μεθοδολογία του ελέγχου, βλέπε [παράρτημα Ι](#).

Τα ευρήματα και οι συστάσεις μας

- 07** Διαπιστώσαμε ότι το Ταμείο Καινοτομίας προωθεί καινοτόμες τεχνολογίες μεγάλης κλίμακας. Παρόλα αυτά, δεν οδηγεί στις αναμενόμενες μειώσεις στις εκπομπές αερίων θερμοκηπίου.
- 08** Το Ταμείο στοχεύει σε προεμπορικές δραστηριότητες επίδειξης στους τομείς που καλύπτονται από την οδηγία για το ΣΕΔΕ, ιδίως για έργα μεγάλης κλίμακας, για τα οποία δεν υπήρχαν ιδιαίτερα πολλές εναλλακτικές πηγές χρηματοδότησης την εποχή του σχεδιασμού του. Σχεδιάστηκε για να λειτουργήσει ως **συμπλήρωμα άλλων πηγών χρηματοδότησης**. Οι στόχοι του συμπίπτουν εν μέρει με τους στόχους του RePowerEU, γεγονός που μειώνει τη συμπληρωματικότητα και επιτείνει την ασάφεια των διαθέσιμων πηγών χρηματοδότησης (βλέπε σημεία [16-20](#)).

- 09** Στο πλαίσιο του Ταμείου Καινοτομίας, οι επιχορηγήσεις εκταμιεύονται με την επίτευξη ορόσημων. Στα ορόσημα αυτά περιλαμβάνονται οπωσδήποτε η περάτωση ενός έργου από χρηματοδοτική άποψη (όταν οι δικαιούχοι ολοκληρώνουν τον σχεδιασμό του και περνούν στην εκτέλεσή του) και η έναρξη της λειτουργίας του, καθώς και η επαλήθευση της πραγματικής μείωσης των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου που αυτό επιφέρει. Ως εκ τούτου, **η χρηματοδότηση εξαρτάται από την επίτευξη αποτελεσμάτων**. Η Επιτροπή διαθέτει ελάχιστη ευελιξία όσον αφορά τον τρόπο διαχείρισης της χρηματοδότησης και εκταμίευσης των πόρων στο πλαίσιο του Ταμείου (βλέπε σημεία [21-24](#)).
- 10** Η Επιτροπή προσαρμόζει τις προσκλήσεις υποβολής προτάσεων (και τους προϋπολογισμούς τους), προς **εξυπηρέτηση αναδυόμενων προτεραιοτήτων πολιτικής**, χωρίς διαρθρωμένη ανάλυση που να καλύπτει το δυναμικό των τεχνολογιών για μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου και τη συμβολή τους στους βιομηχανικούς και στρατηγικούς στόχους της ΕΕ. Εντοπίσαμε παραδείγματα αποκλίσεων μεταξύ του καθορισμού προτεραιοτήτων και της απόκρισης της βιομηχανίας (βλέπε σημεία [25-29](#)).

Σύσταση 1

Να καθιερωθεί διαρθρωμένη ανάλυση που θα αποτελεί τη βάση για την κατανομή των πόρων του Ταμείου Καινοτομίας

Η Επιτροπή οφείλει να εξασφαλίσει ότι οι αποφάσεις σχετικά με τη διάθεση των πόρων σε διάφορες λύσεις απανθρακοποίησης και σε αναδυόμενες προτεραιότητες πολιτικής βασίζονται σε διαρθρωμένη και μελλοντοστρεφή ανάλυση του τεχνολογικού τοπίου. Η εν λόγω ανάλυση πρέπει να συνυπολογίζει την εξέλιξη τόσο των ώριμων όσο και των ρηξικέλευθων καινοτόμων τεχνολογιών.

Ημερομηνία-στόχος: 2027

11 Οι πηγές χρηματοδότησης του Ταμείου Καινοτομίας είναι από τη φύση τους ασταθείς, καθώς συνδέονται με το σύστημα πλειστηριασμών του ΣΕΔΕ. Δεν υπάρχει μηχανισμός που να εξασφαλίζει ένα ελάχιστο επίπεδο χρηματοδοτικών πόρων για το Ταμείο Καινοτομίας, γεγονός που δημιουργεί αβεβαιότητα ως προς το ύψος των ποσών που θα είναι τελικά διαθέσιμα για τις διάφορες προσκλήσεις. Αυτό, σε συνδυασμό και με τον μακροπρόθεσμο χαρακτήρα των έργων, είχε ως αποτέλεσμα **τη συσσώρευση σημαντικών ποσών αχρησιμοποίητων περιουσιακών στοιχείων για μεγάλα χρονικά διαστήματα**. Μολονότι οι αλλαγές που εισήχθησαν το 2023 μείωσαν την ανάγκη μιας τέτοιας συσσώρευσης, μέχρι το τέλος Ιουνίου του 2025 το Ταμείο Καινοτομίας είχε συσσωρεύσει περί τα 12,3 δισεκατομμύρια ευρώ, τα οποία θα μπορούσαν να διατεθούν σε έργα. Οι πληρωμές σε έργα ανήλθαν τελικά σε 331,8 εκατομμύρια ευρώ (2,7 % του συνολικού ποσού και λιγότερο από 1 % του αναμενόμενου προϋπολογισμού του Ταμείου) (βλέπε σημεία [30-36](#)).

Σύσταση 2

Να εξεταστούν πρόσθετα μέτρα που θα μπορούσαν να βοηθήσουν την ταχύτερη αξιοποίηση των κονδυλίων

Λαμβανομένης υπόψη της μακροπρόθεσμης φύσης των έργων που χρηματοδοτεί το Ταμείο Καινοτομίας, η Επιτροπή οφείλει να αναζητήσει πρόσθετα μέτρα, με σκοπό τη βελτίωση του προγραμματισμού του προϋπολογισμού που διατίθεται για προσκλήσεις υποβολής προτάσεων και με την προοπτική τα κονδύλια να μπορούν να χρησιμοποιηθούν νωρίτερα. Κατ' αυτό τον τρόπο, θα μπορούσαμε να έχουμε ταχύτερα αποτελέσματα και μειωμένη συσσώρευση περιουσιακών στοιχείων. Τα μέτρα αυτά πρέπει να εφαρμοστούν μετά το 2030, να ακολουθούν προσεκτική ανάλυση του κινδύνου από την έκθεση του Ταμείου στην εξέλιξη της αγοράς ανθρακούχων εκπομπών και να βασίζονται σε λογικές προσδοκίες ως προς την ολοκλήρωση των έργων.

Ημερομηνία-στόχος: 2030

12 Η Επιτροπή εφαρμόζει τα κριτήρια επιλογής που απαιτούνται από τον **κανονισμό**, ενώ οι διαδικασίες είναι γενικά εμπρόθεσμες και σωστά τεκμηριωμένες. Αν και η Επιτροπή επέλεξε τα έργα αυτά βάσει θετικής αξιολόγησης της ωριμότητάς τους από ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες κατά τη φάση επιλογής, **ένας σημαντικός αριθμός τους σημειώνει καθυστερήσεις και ένα στα πέντε ακυρώνεται πριν από την έναρξη της λειτουργίας τους**. Η Επιτροπή δεν διαθέτει ιδιαίτερα περιθώρια για ευέλικτη ερμηνεία των απαιτήσεων για περάτωση από χρηματοδοτική άποψη, βασιζόμενη σε δική της αξιολόγηση της πολυπλοκότητας ή του μεγέθους των χρηματοδοτούμενων έργων (βλέπε σημεία [37-52](#)).

13 Τα έργα που επισκεφθήκαμε είχαν στηρίξει επιτυχώς την ανάπτυξη καινοτόμων τεχνολογιών. Ωστόσο, **όλα εκτός από ένα είχαν επιφέρει μικρότερες από τις αναμενόμενες μειώσεις των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου**. Για τα έργα που λειτουργούν ήδη, το μέρος της χρηματοδοτικής στήριξης που βασίζεται στη μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου καθορίζεται και εκταμιεύεται κατόπιν εξακρίβωσης των αποτελεσμάτων, η οποία λαμβάνει χώρα συνήθως κατά την πρώτη τριετία με πενταετία της υλοποίησης ενός έργου (περίοδος παρακολούθησης). Το διάστημα που χρησιμοποιείται για την επαλήθευση των πραγματικών μειώσεων των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου είναι σύντομο σε σύγκριση με τη συνολική δεκαετή περίοδο αναφοράς που χρησιμοποιείται για την εκτίμηση των δυνατοτήτων αποφυγής εκπομπών αερίων θερμοκηπίου κατά την επιλογή των έργων (βλέπε σημεία **53-60**).

14 Ένας **καθοριστικός παράγοντας για την επιλογή των έργων του Ταμείου Καινοτομίας είναι οι δυνατότητες μείωσης των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου**, έννοια που χρησιμοποιείται για την αξιολόγηση δύο από τα πέντε κριτήρια ανάθεσης. Η μεθοδολογία για τον υπολογισμό των μειώσεων των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου έχει εξελιχθεί με την πάροδο του χρόνου λόγω των προβλημάτων που εντόπισε η Επιτροπή. Ο υπολογισμός αυτός είναι θεωρητικός και μπορεί να οδηγήσει σε υπερβολικά αισιόδοξες προσδοκίες, κάτι που μπορεί να έχει συνέπειες στην επιλογή των έργων (βλέπε σημεία **61-64**).

Σύσταση 3

Να βελτιωθεί η αξιολόγηση των έργων και να αντιμετωπιστούν οι καθυστερήσεις και οι ακυρώσεις

Η Επιτροπή οφείλει:

- α) να βελτιώσει τις μεθόδους αξιολόγησης των έργων, ώστε να καταστεί δυνατή η ακριβέστερη εκτίμηση των δυνητικών μειώσεων των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου, καθώς και της οικονομικής και τεχνολογικής ωριμότητας των έργων·
- β) να αξιολογήσει την ανάγκη για αυξημένη ευελιξία όσον αφορά τις απαιτήσεις και το χρονοδιάγραμμα της περάτωσης από χρηματοδοτική άποψη, όπως και το διάστημα που χρειάζεται για την επαλήθευση των μειώσεων των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου.

Ημερομηνία-στόχος: 2028

15 Η συμβολή του Ταμείου Καινοτομίας στη μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου υπολείπεται κατά πολύ των συνολικών εκτιμήσεων της Επιτροπής. Μέχρι τον Δεκέμβριο του 2024, τα έργα που περιείχε το χαρτοφυλάκιο του Ταμείου αναμένονταν να αποφέρουν μείωση των εκπομπών ισοδύναμη με 0,59 εκατομμύρια τόνους CO₂. Ωστόσο, μέχρι τη συγκεκριμένη ημερομηνία, το Ταμείο είχε επιτύχει μόλις το 5 % της αναμενόμενης μείωσης. Συνολικά, **τα αποτελέσματα που έχει αποφέρει το χαρτοφυλάκιο του Ταμείου Καινοτομίας είναι χαμηλότερα από τα αναμενόμενα** (βλέπε σημεία [65](#) και [66](#)).

Οι παρατηρήσεις μας αναλυτικότερα

Το Ταμείο Καινοτομίας μπορεί να καλύπτει συγκεκριμένες χρηματοδοτικές ανάγκες και νέες προτεραιότητες της ΕΕ, το ύψος όμως των διαθέσιμων πόρων είναι αβέβαιο

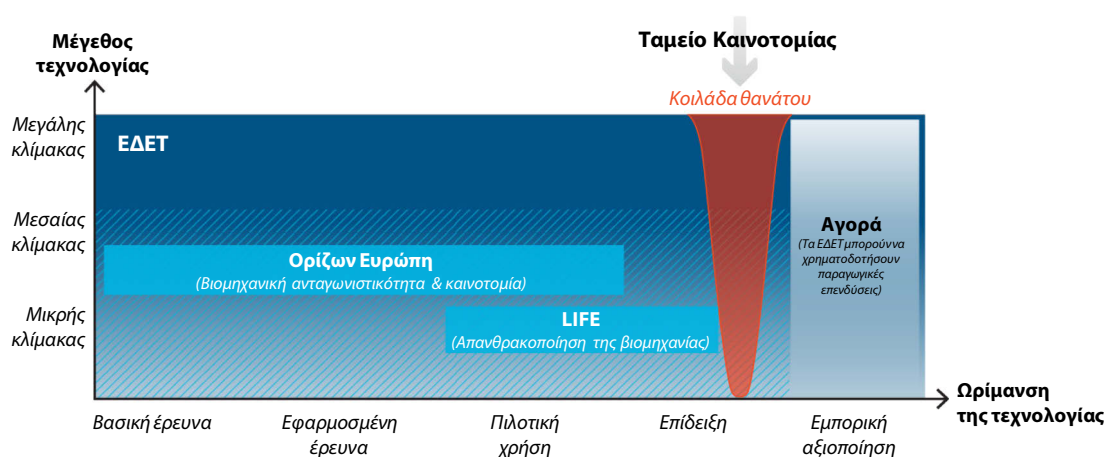
Το Ταμείο Καινοτομίας εστιάζει μεν σε συγκεκριμένες χρηματοδοτικές ανάγκες, οι στόχοι του όμως συμπίπτουν εν μέρει με εκείνους άλλων πηγών χρηματοδότησης

- 16** Το Ταμείο Καινοτομίας σχεδιάστηκε για να καλύψει τις χρηματοδοτικές ανάγκες έργων που επιδιώκουν την ανάπτυξη καινοτόμων τεχνολογιών, οι οποίες δεν είναι ακόμη εμπορικά βιώσιμες χωρίς στήριξη. Το Ταμείο είναι ένα από τα πολλά μέσα που διαθέτει η ΕΕ για τη στήριξη τέτοιων έργων. Προκειμένου να διασφαλιστεί η αποτελεσματική χρήση των ενωσιακών κονδυλίων, η Επιτροπή οφείλει να εξασφαλίσει συνεργίες μεταξύ των μέσων αυτών. Τα χρηματοδοτικά μέσα της ΕΕ πρέπει να αλληλοσυμπληρώνονται όσον αφορά τη στόχευση έργων επίδειξης χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών στον τομέα της ενέργειας¹, ενώ οι αλληλεπικαλύψεις θα πρέπει να αποφεύγονται.

¹ Άρθρο 10α, παράγραφος 8, 11ο, 12ο και 13ο εδάφιο, της οδηγίας για το ΣΕΔΕ και ειδική έκθεση 24/2018, συστάσεις 1 και 4.

- 17** Ελέγξαμε κατά πόσο το Ταμείο Καινοτομίας είχε καταφέρει να εστιάσει σε ένα στάδιο του κύκλου τεχνολογικής ανάπτυξης, όπου οι πηγές χρηματοδότησης για έργα επίδειξης είναι ελάχιστες, τη λεγόμενη «κοιλιάδα θανάτου» (**γράφημα 2**). Αναλύσαμε επίσης κατά πόσο το Ταμείο Καινοτομίας είχε εξασφαλίσει τη συνέχεια προηγούμενων έργων έρευνας ή επίδειξης που χρηματοδοτούνταν από ενωσιακά ή εθνικά κονδύλια.

Γράφημα 2 | Ο ρόλος του Ταμείου Καινοτομίας στον κύκλο τεχνολογικής ανάπτυξης

Σημ.: Η «κοιλιάδα θανάτου» είναι η κρίσιμη φάση του κύκλου ανάπτυξης, κατά την οποία οι νέες τεχνολογίες συχνά δυσκολεύονται να εξασφαλίσουν χρηματοδότηση για να ολοκληρώσουν μια πλήρη επίδειξη.

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει διάφορων εγγράφων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

- 18** Όπως φαίνεται στο **γράφημα 2**, διαπιστώσαμε ότι το Ταμείο Καινοτομίας έχει τοποθετηθεί έτσι ώστε να συμπληρώνει τα υφιστάμενα χρηματοδοτικά μέσα της ΕΕ για την έρευνα, όπως το «Ορίζων Ευρώπη» και το LIFE. Σε γενικές γραμμές, αναγνωρίζεται ευρέως η σημασία του Ταμείου εντός του χρηματοδοτικού τοπίου της ΕΕ. Η επιδίωξη της στόχευσης καινοτόμων έργων επίδειξης μεγάλης κλίμακας, για τα οποία δεν υπάρχει εύκολα διαθέσιμη χρηματοδότηση, γίνεται εύκολα κατανοητή, **οι δε εταιρείες και οι βιομηχανικές ενώσεις αναγνωρίζουν ότι δεν υπάρχει αντίστοιχο μέσο σε ενωσιακό ή εθνικό επίπεδο**. Για τρία από τα επτά έργα που επισκεφθήκαμε, το Ταμείο Καινοτομίας είχε εξασφαλίσει τη συνέχεια της χρηματοδότησης για έργα έρευνας και επίδειξης που χρηματοδοτούνταν προηγουμένως από τα κράτη μέλη ή από την ΕΕ, επιδεικνύοντας συνεργίες με άλλους χρηματοδοτικούς μηχανισμούς (βλέπε παράδειγμα στο **πλαίσιο 1**).

Πλαίσιο 1

Παράδειγμα έργου που έχει να επιδείξει συνεργίες με άλλους χρηματοδοτικούς μηχανισμούς

Κύριος στόχος του έργου TOPSOEC ήταν η κατασκευή του πρώτου εργοστασίου στον κόσμο για την κατασκευή διατάξεων δομοστοιχείων ηλεκτρολυτικών κυψελών στερεού οξειδίου (SOEC) σε βιομηχανική κλίμακα. Κατά τον χρόνο της επίσκεψής μας, το έργο επρόκειτο να αρχίσει να λειτουργεί σύντομα.

Το έργο αποτελεί επέκταση υφιστάμενης πιλοτικής εγκατάστασης παραγωγής διατάξεων δομοστοιχείων κυψελών στερεού οξειδίου πρώτης γενιάς (SOFC που στη συνέχεια μετατράπηκε σε παραγωγή SOEC). Η εγκατάσταση αυτή είχε χρηματοδοτηθεί εν μέρει από την ΕΕ μέσω του προγράμματος LIFE (έργο DEMO SOFC).

Το έργο TOPSOEC αναδεικνύει τη θέση του Ταμείου Καινοτομίας στο χρηματοδοτικό τοπίο της ΕΕ, καθώς δίνει συνέχεια σε προηγούμενα έργα έρευνας και επίδειξης, που χρηματοδοτούνταν από την ΕΕ σε σημαντικά υψηλότερη κλίμακα.

- 19** Το χρηματοδοτικό τοπίο της ΕΕ έχει αλλάξει σημαντικά από τότε που πρωτοσχεδιάστηκε το Ταμείο Καινοτομίας. Η απόκριση της ΕΕ στην εμφάνιση της νόσου COVID-19 το 2020 οδήγησε στην καθιέρωση διάφορων μέτρων τόνωσης, ιδίως του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας. Μετά την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία το 2022, η ΕΕ εξήγγειλε το [σχέδιο REPowerEU](#), χρηματοδοτώντας το εν μέρει από τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας. Επιδίωξη του REPowerEU είναι η εξοικονόμηση ενέργειας, η διαφοροποίηση του ενεργειακού εφοδιασμού και η παραγωγή καθαρής ενέργειας, όπως οι στόχοι αυτοί παρουσιάζονται στα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας των κρατών μελών, μειώνοντας και τελικά εξαλείφοντας την εξάρτηση της ΕΕ από τα ορυκτά καύσιμα.
- 20** Οι στόχοι του REPowerEU συμπίπτουν εν μέρει με εκείνους του Ταμείου Καινοτομίας. Δημιουργείται έτσι κίνδυνος ανταγωνισμού μεταξύ πηγών χρηματοδότησης, εάν τα κράτη μέλη, στα εθνικά σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, περιλαμβάνουν μέτρα που συνδέονται με τους στόχους του REPowerEU και που θα μπορούσαν να χρηματοδοτηθούν και από το Ταμείο Καινοτομίας. Εντοπίσαμε μία περίπτωση κατά την οποία ο δικαιούχος αποφάσισε να αντικαταστήσει την εγκεκριμένη στήριξη από το Ταμείο Καινοτομίας με χρηματοδότηση από εθνικό καθεστώς χρηματοδοτούμενο από το εθνικό σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, καθώς έκρινε ότι η εθνική στήριξη ήταν ελκυστικότερη (λόγω των υψηλότερων ποσοστών χρηματοδότησης) και βολικότερη (λόγω ταχύτερης εκταμίευσης των κονδυλίων) από το Ταμείο Καινοτομίας (βλέπε παράδειγμα στο [πλαίσιο 2](#)).

Πλαίσιο 2

Παράδειγμα έργου στο πλαίσιο του οποίου η στήριξη από το Ταμείο Καινοτομίας αντικαταστάθηκε

Η πιλοτική ανταγωνιστική διαδικασία υποβολής προσφορών που προκήρυξε η Επιτροπή το 2023 είχε ως αποτέλεσμα την έγκριση επιχορήγησης ύψους 230 εκατομμυρίων ευρώ από το Ταμείο Καινοτομίας, για την παραγωγή 480 000 τόνων ανανεώσιμου υδρογόνου μεταξύ 2029 και 2039.

Τον Απρίλιο του 2025, ο δικαιούχος ζήτησε τη διακοπή της επιχορήγησης, αναφέροντας, μεταξύ άλλων, ότι οι ρυθμίσεις της συμφωνίας επιχορήγησης δεν ήταν ευέλικτες (έναρξη λειτουργίας ηλεκτρολυτικών κυψελών δυναμικότητας 500 megawatt τον Σεπτέμβριο του 2029) και ότι υπήρχε διαθέσιμη χρηματοδότηση από άλλες πηγές με περισσότερο ευέλικτους όρους. Το έργο είχε λάβει 245 εκατομμύρια ευρώ από το σχέδιο ανάκαμψης, μετασχηματισμού και ανθεκτικότητας του οικείου κράτους μέλους, το οποίο είχε χρηματοδοτηθεί από το REPowerEU.

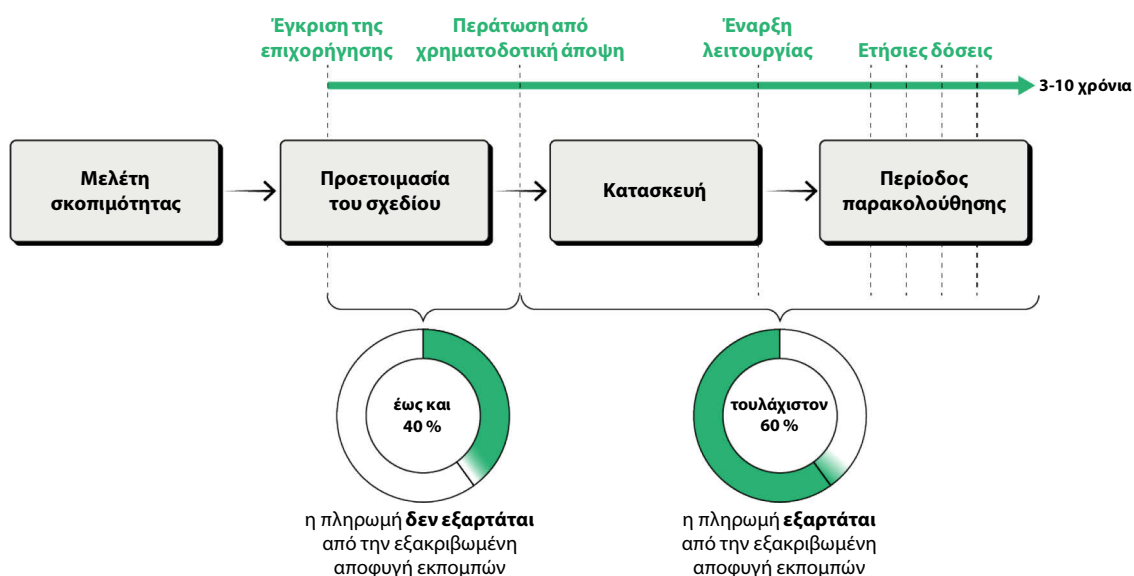
Η χρηματοδότηση εξαρτάται από τα αποτελέσματα, αλλά η εκταμίευση προηγείται κατά το στάδιο της περάτωσης από χρηματοδοτική άποψη

- 21** Το μοντέλο χρηματοδότησης και εκταμίευσης που χρησιμοποιείται από το Ταμείο Καινοτομίας πρέπει να είναι κατάλληλο για τη στήριξη καινοτόμων έργων επίδειξης σημαντικού μεγέθους, τα οποία ενέχουν έναν ορισμένο βαθμό κινδύνου². Αναλύσαμε το νομικό πλαίσιο που καθορίζει το μοντέλο χρηματοδότησης και εκταμίευσης που εφαρμόζεται για το Ταμείο. Ελέγξαμε επίσης κατά πόσον το Ταμείο έλαβε υπόψη τις συστάσεις που διατυπώναμε στην [ειδική έκθεση 24/2018](#) σχετικά με τη δέσμευση άνθρακα, η οποία αναφερόταν στο καθεστώς που προηγήθηκε του Ταμείου Καινοτομίας την περίοδο 2012-2020, ήτοι το απόθεμα για τους νεοεισερχόμενους (NER 300).

² Άρθρο 10α, παράγραφος 8, 12ο εδάφιο, της [οδηγίας για το ΣΕΔΕ](#) και [ειδική έκθεση 24/2018](#), συστάσεις 1 και 4.

- 22** Διαπιστώσαμε ότι το Ταμείο Καινοτομίας βασίζεται στα διδάγματα που εξάχθηκαν από το NER 300, το οποίο χρησιμοποίησε ένα μοντέλο καταβολής βάσει υλοποίησης, σύμφωνα με το οποίο η χρηματοδότηση παρέχεται μόνο μετά την έναρξη λειτουργίας των έργων. Την εποχή εκείνη καταλήγαμε στο συμπέρασμα ότι η χρηματοδοτική προσέγγιση που χρησιμοποιήθηκε για το NER 300 δεν κάλυπτε πλήρως τις ανάγκες μείωσης των κινδύνων και χρηματοδότησης των έργων επίδειξης³.
- 23** Η οδηγία για το ΣΕΔΕ καθορίζει το επίπεδο στήριξης και το βασικό μοντέλο χρηματοδότησης και εκταμίευσης που πρέπει να χρησιμοποιείται από το Ταμείο Καινοτομίας. Ο κανονισμός για το Ταμείο Καινοτομίας ορίζει ότι οι **επιχορηγήσεις εκταμιεύονται βάσει ορόσημων** (περάτωση από χρηματοδοτική άποψη, έναρξη λειτουργίας) και της **επαλήθευσης της πραγματικής αποφυγής εκπομπών αερίων θερμοκηπίου (γράφημα 3)**. Η Επιτροπή διαθέτει ελάχιστη ευελιξία όσον αφορά τον τρόπο διαχείρισης αυτού του μοντέλου. Συγκεκριμένα, δεν μπορεί να παρατείνει την περάτωση από χρηματοδοτική άποψη πέραν της τετραετίας που προβλέπεται στη νομοθεσία, ακόμη και εάν το κρίνει δικαιολογημένο βάσει του βαθμού καινοτομίας της σχετικής τεχνολογίας. Αυτό είχε ως συνέπεια μεγάλος αριθμός έργων να διακοπούν πριν από την ολοκλήρωσή τους (σημείο 52).

Γράφημα 3 | Μοντέλο χρηματοδότησης και εκταμίευσης που χρησιμοποιείται για το Ταμείο Καινοτομίας

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει του ιστότοπου της ΓΔ CLIMA.

³ Ειδική έκθεση 24/2018, σημείο 65.

24 Όπως και το ΝΕΡ 300, το Ταμείο Καινοτομίας δίνει και αυτό έμφαση στην επίτευξη **αποτελεσμάτων**. Παρόλα αυτά, σε αντίθεση με το ΝΕΡ 300, επιτρέπει την εκταμίευση μέρους της επιχορήγησης με την ολοκλήρωση του σχεδιασμού του έργου από τον δικαιούχο, δηλαδή κατά την περάτωση από χρηματοδοτική άποψη. Επιπλέον, το Ταμείο Καινοτομίας έχει υψηλότερο ποσοστό χρηματοδότησης της τάξης του 60 %, σε σύγκριση με το 50 % του ΝΕΡ 300. Κατά τις συζητήσεις μας με αιτούντες και δικαιούχους έργων, επιβεβαιώσαμε ότι η τροποποιημένη χρηματοδοτική προσέγγιση, σε συνδυασμό με το αυξημένο ποσοστό χρηματοδότησης, είχε ενισχύσει την ελκυστικότητα του Ταμείου Καινοτομίας για τους φορείς υλοποίησης.

Η Επιτροπή διαχειριζόταν τους πόρους του Ταμείου Καινοτομίας χωρίς να βασίζεται σε διαρθρωμένη ανάλυση

25 Η Επιτροπή αναμένει οι πόροι του Ταμείου Καινοτομίας να φθάσουν περί τα 40 δισεκατομμύρια ευρώ (σημείο 02). Για την κατάλληλη κατανομή των πόρων αυτών σε έργα που συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων του, όπως αυτοί καθορίζονται στην οδηγία για το ΣΕΔΕ, η Επιτροπή οφείλει να αναπτύξει μια συνεπή συνολική στρατηγική. Κατά τον σχεδιασμό και τη διεξαγωγή προσκλήσεων υποβολής προτάσεων και ανταγωνιστικών διαδικασιών πρέπει να εφαρμόζεται με συνέπεια μια διαρθρωμένη ανάλυση, που θα καταρτίζεται σε στενή συνεργασία με τους διάφορους συμφεροντούχους (παραδείγματος χάριν, τους βιομηχανικούς εταίρους, τους παρόχους καθαρής τεχνολογίας, τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα ή τους ερευνητικούς οργανισμούς). Εξετάσαμε τη γενική τεκμηρίωση σχετικά με τον σχεδιασμό και τη διοργάνωση των προσκλήσεων υποβολής αιτήσεων και των ανταγωνιστικών διαδικασιών υποβολής προσφορών στο πλαίσιο του Ταμείου Καινοτομίας, συμπεριλαμβανομένης της κατανομής των πόρων του Ταμείου σε συγκεκριμένους τεχνολογικούς τομείς και κλάδους.

26 Η οδηγία για το ΣΕΔΕ και ο κανονισμός για το Ταμείο Καινοτομίας καθορίζουν τους τεχνολογικούς τομείς (ενεργοβόρες βιομηχανίες, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, αποθήκευση ενέργειας, δέσμευση, χρήση και αποθήκευση άνθρακα, κινητικότητα και κτίρια μηδενικών καθαρών εκπομπών) που είναι επιλέξιμοι για στήριξη από το Ταμείο. Στο πλαίσιο αυτών των τομέων, η Επιτροπή έχει τη διακριτική ευχέρεια να κατανέμει τους διαθέσιμους πόρους του Ταμείου σε συγκεκριμένους τεχνολογικούς τομείς ή θέματα.

27 Εντοπίσαμε συγκεκριμένα παραδείγματα αποκλίσεων μεταξύ του καθορισμού προτεραιοτήτων και της απόκρισης της βιομηχανίας. Μέχρι το 2022, η Επιτροπή εφάρμοζε τομεακή ουδετερότητα στις προσκλήσεις υποβολής προτάσεων, κατανέμοντας τον προϋπολογισμό απλώς βάσει μεγέθους του έργου (μικρής και μεγάλης κλίμακας). Ωστόσο, από την έναρξη εφαρμογής του REPowerEU το ίδιο έτος, άρχισε **να σχεδιάζει προσκλήσεις υποβολής προτάσεων (και τους αντίστοιχους προϋπολογισμούς) για την κάλυψη αναδυόμενων προτεραιοτήτων πολιτικής**. Ως παραδείγματα αυτής της αλλαγής μπορούν να αναφερθούν ο καθορισμός συγκεκριμένων θεμάτων στην πρόσκληση υποβολής προτάσεων σε σχέση με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Υδρογόνου, η πράξη για τη βιομηχανία των μηδενικών καθαρών εκπομπών και η βιομηχανική πολιτική της ΕΕ για τις μπαταρίες. Δεν εντοπίσαμε στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι η Επιτροπή είχε υιοθετήσει συγκεκριμένη στρατηγική ή ότι είχε πραγματοποιήσει διαρθρωμένη ανάλυση προς υποστήριξη της κατανομής των πόρων του Ταμείου Καινοτομίας σε αυτές τις αναδυόμενες προτεραιότητες. Διαπιστώσαμε επίσης ότι η ανταπόκριση της βιομηχανίας στις προσκλήσεις υποβολής προτάσεων που σχετίζονταν με τις εν λόγω προτεραιότητες πολιτικής ήταν περιορισμένη (βλέπε παραδείγματα στο [πλαίσιο 3](#)).

Πλαίσιο 3

Παραδείγματα απόκλισης μεταξύ του καθορισμού προτεραιοτήτων και της απόκρισης της βιομηχανίας

Η [Ευρωπαϊκή Τράπεζα Υδρογόνου](#) δημιουργήθηκε για να συμβάλει στην επίτευξη του στόχου του REPowerEU για παραγωγή 10 εκατομμυρίων τόνων ανανεώσιμου υδρογόνου στην ΕΕ μέχρι το 2030. Το Ταμείο Καινοτομίας διέθεσε 2 δισεκατομμύρια ευρώ στο πλαίσιο ανταγωνιστικών προσκλήσεων υποβολής προσφορών για την παραγωγή ανανεώσιμου υδρογόνου που δημοσιεύθηκαν τον Νοέμβριο του 2023 και τον Δεκέμβριο του 2024. Η απόκριση σε αυτές τις προσκλήσεις μειώθηκε από 132 προτάσεις το 2023 σε 61 το 2024, γεγονός που απηχεί το μειούμενο ενδιαφέρον του συγκεκριμένου τομέα για τη στήριξη του Ταμείου.

Τον Μάρτιο του 2023, η [Επιτροπή πρότεινε](#) την έκδοση [πράξης για τη βιομηχανία των μηδενικών καθαρών εκπομπών](#) με στόχο την επίτευξη παραγωγικής ικανότητας στην ΕΕ της τάξης του 40 % για τις βασικές στρατηγικές τεχνολογίες μηδενικών καθαρών εκπομπών και τις βασικές συνιστώσες τους μέχρι το 2030. Οι προσκλήσεις υποβολής προτάσεων του Ταμείου Καινοτομίας για το 2023 και το 2024 περιλάμβαναν συγκεκριμένα θέματα σχετικά με την παραγωγή καθαρής τεχνολογίας, με συνολικό προϋπολογισμό 2,1 δισεκατομμύρια ευρώ. Ο προϋπολογισμός αυτός θα στήριζε έργα με αντικείμενο την κατασκευή καινοτόμων στοιχείων καθαρής τεχνολογίας για την παραγωγή και την κατανάλωση υδρογόνου, τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και την αποθήκευση ενέργειας. Η Επιτροπή έλαβε 94 προτάσεις, από τις οποίες δεκτές έκανε τις 85. Ωστόσο, μόνο οι 36 συγκέντρωσαν την ελάχιστη βαθμολογία που οριζόταν στην πρόσκληση. Η Επιτροπή τις επέλεξε όλες εκτός από 5 και, ενώ χορήγησε το σύνολο του διαθέσιμου προϋπολογισμού, μειώθηκε ο ανταγωνιστικός χαρακτήρας της διαδικασίας.

Τέλος, στις 6 Δεκεμβρίου 2023, η [Επιτροπή ανακοίνωσε](#) ότι το Ταμείο Καινοτομίας θα παράσχει 3 δισεκατομμύρια ευρώ σε διάστημα τριετίας για την κινητροδότηση των επενδύσεων στην παραγωγική ικανότητα της ΕΕ για βιώσιμες μπαταρίες, οι οποίες θεωρούνται απαραίτητες για την πράσινη μετάβαση. Αντίστοιχα, η πρόσκληση υποβολής προτάσεων του 2024 διέθεσε 1 δισεκατομμύριο ευρώ για την παραγωγή στοιχείων μπαταριών για ηλεκτρικά οχήματα. Μόνο 14 προτάσεις υποβλήθηκαν στο πλαίσιο της πρόσκλησης αυτής. Η Επιτροπή επέλεξε και τα 6 έργα που είχαν συγκεντρώσει την ελάχιστη βαθμολογία που καθοριζόταν στην πρόσκληση, με συνέπεια να μείνει αχρησιμοποίητο το 15 % του σχετικού προϋπολογισμού. Μέχρι τον Ιούνιο του 2025, δεν είχε υπογραφεί καμία συμφωνία επιχορήγησης.

- 28** Το Ταμείο Καινοτομίας έχει καταστεί τόσο το βασικό στοιχείο χρηματοδότησης για την υλοποίηση διάφορων πολιτικών της ΕΕ όσο και πεδίο δοκιμών για νέες παρεμβάσεις πολιτικής. Η κατανομή του προϋπολογισμού του Ταμείου εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις αναδυόμενες προτεραιότητες πολιτικής που βρίσκονται υπό συζήτηση σε δεδομένη στιγμή. Ως εκ τούτου, υπάρχει κίνδυνος οι δράσεις που αναλαμβάνονται να μην έχουν την αναγκαία συνάφεια με την επίτευξη των στόχων του Ταμείου. Επιπλέον, η κατανομή των προϋπολογισμών του σε συγκεκριμένους τεχνολογικούς τομείς αποτελεί συχνά αντικείμενο αντιπαράθεσης, κυρίως από συγκεκριμένες βιομηχανικές ενώσεις⁴ που εκπροσωπούν τα συμφέροντα των μελών τους, αλλά και από την πανεπιστημιακή κοινότητα⁵.
- 29** Η Επιτροπή πρότεινε τη δημιουργία ενός Ευρωπαϊκού Ταμείου Ανταγωνιστικότητας (ETA) εντός του ΠΔΠ 2028-2034. Σύμφωνα με τον προτεινόμενο [κανονισμό για το ETA](#), το Ταμείο Καινοτομίας θα συνεχίσει να λειτουργεί χωριστά και η Επιτροπή θα μεριμνήσει για τον συντονισμό του με το ETA (σημείο **08** του [παραρτήματος I](#)). Και τα δύο μέσα εδράζονται στο πλαίσιο της βιομηχανικής πολιτικής της ΕΕ, το οποίο δίνει προτεραιότητα στην ενίσχυση της τεχνολογικής υπεροχής της Ευρώπης στον τομέα των καθαρών τεχνολογιών και των τεχνολογιών μηδενικών καθαρών εκπομπών.

⁴ Κοινές δηλώσεις ενώσεων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας: «Πρέπει να επανασχεδιάσουμε τις προσκλήσεις υποβολής προτάσεων του Ταμείου Καινοτομίας για επενδύσεις στο ενεργειακό σύστημα της Ευρώπης» (Μάιος 2024) και «Το Ταμείο Καινοτομίας δεν προωθεί την ευρωπαϊκή τεχνολογία ανανεώσιμων πηγών ενέργειας» (Μάιος 2022).

⁵ EU Innovation Policy – How to Escape the Middle Technology Trap - A Report by the European Policy Analysis Group

Η αβεβαιότητα οδηγεί στη συσσώρευση χρηματοδοτικών πόρων

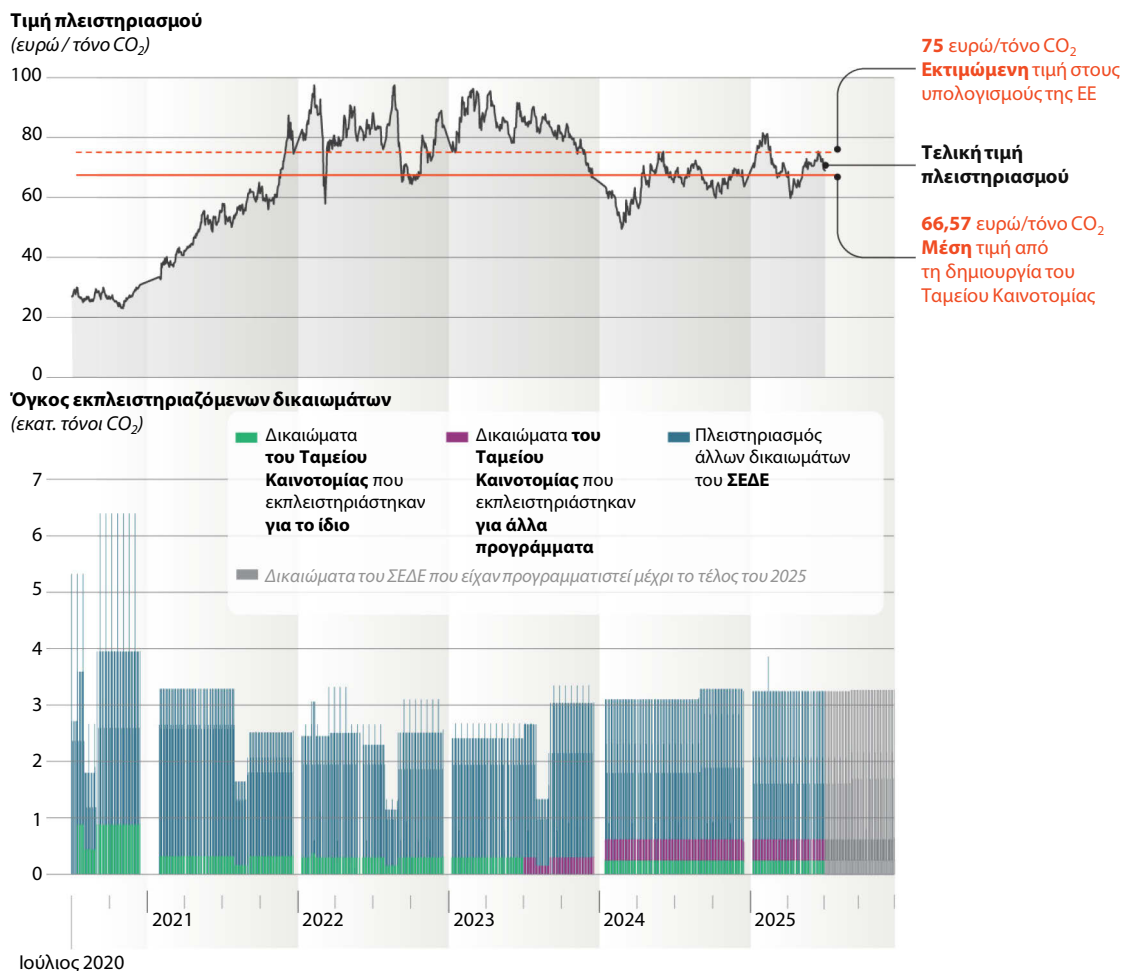
- 30** Το Ταμείο Καινοτομίας χρηματοδοτείται από την πώληση δικαιωμάτων του ΣΕΔΕ στην κοινή πλατφόρμα πλειστηριασμών του συστήματος. Η Επιτροπή έχει την ευθύνη διοργάνωσης του πλειστηριασμού των σχετικών δικαιωμάτων που διατίθενται στο Ταμείο, με σκοπό τη μεγιστοποίηση των παραγόμενων εσόδων. Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να λαμβάνει δεόντως υπόψη τις αρχές της ανοικτότητας, της διαφάνειας, της εναρμόνισης, της απαγόρευσης των διακρίσεων, της προβλεψιμότητας και της οικονομικής αποδοτικότητας που ισχύουν για το ΣΕΔΕ⁶. Η Επιτροπή είναι επίσης υπεύθυνη για την εκτίμηση των αναγκών του Ταμείου και, εάν είναι αναγκαίο, για την εκ των προτέρων διάθεση δικαιωμάτων σε αυτό, ώστε να διασφαλίζεται η επάρκεια των διαθέσιμων πόρων⁷. Εξετάσαμε την τεκμηρίωση σχετικά με την πώληση δικαιωμάτων του ΣΕΔΕ, συμπεριλαμβανομένων των διαθέσιμων εκτιμήσεων και διαδικασιών του προϋπολογισμού, καθώς και τους χρηματοοικονομικούς λογαριασμούς και τις εκθέσεις υλοποίησης του Ταμείου.
- 31** Το 2015, η **Επιτροπή εκτίμησε** ότι ο συνολικός προϋπολογισμός των 400 εκατομμυρίων δικαιωμάτων του ΣΕΔΕ που διατέθηκαν στο Ταμείο Καινοτομίας θα ανερχόταν σε 10 δισεκατομμύρια ευρώ την περίοδο 2020-2030. Εν τω μεταξύ, έχει αυξηθεί ο αριθμός των δικαιωμάτων που διατίθενται στο Ταμείο Καινοτομίας. Σύμφωνα με την πλέον επικαιροποιημένη εκτίμηση της Επιτροπής, η συνολική χρηματοδότηση του Ταμείου Καινοτομίας την περίοδο 2020-2030 θα ανέλθει σε περίπου 40 δισεκατομμύρια ευρώ, προερχόμενα από την πώληση 530 εκατομμυρίων δικαιωμάτων.
- 32** Η χρηματική αξία των δικαιωμάτων του ΣΕΔΕ στο πλαίσιο του Ταμείου Καινοτομίας, τα οποία είχαν εκπλειστηριαστεί μέχρι τις 30 Ιουνίου 2025, ανερχόταν σε 18,7 δισεκατομμύρια ευρώ, από τα οποία τα 6,7 δισεκατομμύρια ευρώ μεταφέρθηκαν στον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας για τη χρηματοδότηση των μέτρων του REPowerEU και τα 12,0 δισεκατομμύρια ευρώ παρέμειναν διαθέσιμα στο Ταμείο. **Το ποσό αυτό υπερέβαινε ήδη το ποσό των 10 δισεκατομμυρίων ευρώ που αναμενόταν αρχικά για ολόκληρη την περίοδο 2020-2030.**

⁶ Άρθρα 10, παράγραφος 4, 1ο και 2ο εδάφιο, και 10α, παράγραφος 8, 14ο εδάφιο, της **οδηγίας για το ΣΕΔΕ**.

⁷ Αυτόθι, άρθρο 10α, παράγραφος 8, 2ο εδάφιο.

33 Η τιμή των δικαιωμάτων του ΣΕΔΕ χαρακτηρίζεται από σημαντική αστάθεια καθ' όλη τη διάρκεια της εκτέλεσης του Ταμείου Καινοτομίας. Μεταξύ Ιουλίου 2020 και Ιουνίου 2025, η τιμή πλειστηριασμού των δικαιωμάτων του ΣΕΔΕ κυμαινόταν από 23,02 μέχρι 97,51 ευρώ ανά τόνο CO₂, με μέση τιμή τα 66,32 ευρώ. Αυτός ο μέσος όρος είναι πολύ υψηλότερος από τις τιμές αναφοράς για το διοξείδιο του άνθρακα που χρησιμοποίησε η Επιτροπή για τις πρώτες εκτιμήσεις της (25 ευρώ/τόνο CO₂), αλλά χαμηλότερος από την τρέχουσα τιμή αναφοράς (75 ευρώ/τόνο CO₂). Διαπιστώσαμε ότι η προσέγγιση της Επιτροπής όσον αφορά τον σχεδιασμό των πλειστηριασμών στο πλαίσιο του ΣΕΔΕ (γράφημα 4) οδήγησε σε **σταθερή ροή εσόδων**, η οποία επηρεαζόταν μόνον από τη μεταφορά κονδυλίων σε άλλα προγράμματα.

Γράφημα 4 | Εξέλιξη των τιμών του διοξειδίου του άνθρακα και αριθμός των δικαιωμάτων από το σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών που πωλήθηκαν

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει των στοιχείων που δημοσίευσε η κοινή πλατφόρμα πλειστηριασμών του ΣΕΔΕ.

- 34** Το επίπεδο των χρηματοδοτικών πόρων για το Ταμείο Καινοτομίας είναι εξ ορισμού αβέβαιο, καθώς εξαρτάται από την απόδοση της αγοράς. Το ΣΕΔΕ δεν περιλαμβάνει **μηχανισμό που να διασφαλίζει ένα ελάχιστο επίπεδο χρηματοδοτικών πόρων** για το Ταμείο (βλέπε παράδειγμα στο [πλαίσιο 4](#)). Ως εκ τούτου, η Επιτροπή οφείλει να επιβεβαιώνει το επίπεδο των πόρων που θα είναι διαθέσιμοι, πριν καθορίσει τα ποσά που θα διαθέσει για κάθε πρόσκληση. Επιπλέον, ο μακροπρόθεσμος χαρακτήρας των επιμέρους έργων στο πλαίσιο του χαρτοφυλακίου του Ταμείου σημαίνει ότι τα χρονοδιαγράμματα πληρωμών μπορούν να παραταθούν κατά περισσότερο από μία 10ετία. Οι δύο αυτοί παράγοντες οδηγούν στη συσσώρευση σημαντικών ποσών περιουσιακών στοιχείων που διακρατούνται για μεγάλα χρονικά διαστήματα, με κίνδυνο απώλειας της αξίας τους.
- 35** Μέχρι το 2023, η Επιτροπή δεν επέτρεπε ο προϋπολογισμός των προσκλήσεων να υπερβαίνει το ποσό που εισπραττόταν από τους πλειστηριασμούς. Από τη χρονιά εκείνη, η Επιτροπή προγραμματίζει την κατανομή των πόρων του Ταμείου Καινοτομίας βάσει των αναμενόμενων εσόδων, υπολογίζοντας ποσοστό διακοπής 10 % για τα επιλεγμένα έργα. Κατ' αυτό τον τρόπο, αυξήθηκαν τα ποσά που είχαν προϋπολογιστεί για τις προσκλήσεις υποβολής προτάσεων του 2023 και του 2024 ([παράρτημα I, γράφημα 2](#)), γεγονός που αύξησε κατ' επέκταση και τον αριθμό των έργων που μπορούσαν να χρηματοδοτηθούν νωρίτερα κατά την περίοδο υλοποίησης και περιόρισε την ανάγκη συσσώρευσης περιουσιακών στοιχείων.
- 36** Παρόλα αυτά, μέχρι το τέλος Ιουνίου του 2025, το Ταμείο Καινοτομίας είχε ακόμη συσσωρευμένα περί τα 12,3 δισεκατομμύρια ευρώ που θα μπορούσαν να διατεθούν σε έργα (11,6 δισεκατομμύρια ευρώ είχαν ήδη διατεθεί μέσω συμφωνιών επιχορήγησης και τα 0,7 δισεκατομμύρια ευρώ παρέμεναν εν αναμονή διάθεσης), ενώ οι πληρωμές σε έργα ανέρχονταν σε 331,8 εκατομμύρια ευρώ (2,7 % του συνολικού ποσού και λιγότερο από 1 % του αναμενόμενου προϋπολογισμού του Ταμείου). Στο [παράρτημα II](#) γίνεται χρηματοοικονομική ανασκόπηση του Ταμείου Καινοτομίας με τα έσοδα και τις δαπάνες του μέχρι τις 30 Ιουνίου 2025.

Πλαίσιο 4

Παράδειγμα μηχανισμού χρηματοδοτούμενου από το σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών με διασφαλίσεις των εσόδων

Όσον αφορά το Κοινωνικό Ταμείο για το Κλίμα, η οδηγία για το ΣΕΔΕ ορίζει ότι η Επιτροπή πρέπει να συνεχίσει να εκπλειστηριάζει δικαιώματα πέραν της αρχικής κατανομής, έως ότου επιτευχθεί ένα ελάχιστο προκαθορισμένο επίπεδο⁸. Ως εκ τούτου, οι διαχειριστές των κεφαλαίων έχουν υψηλότερο επίπεδο βεβαιότητας όσον αφορά τη διαθεσιμότητα χρηματοδότησης και, ως εκ τούτου, εξαρτώνται λιγότερο από την αστάθεια της αγοράς του ΣΕΔΕ. Η έναρξη λειτουργίας του Κοινωνικού Ταμείου για το Κλίμα προβλέπεται για το 2026.

Τα έργα σημειώνουν καθυστερήσεις με ένα στα πέντε να αποτυγχάνει

- 37** Τα καινοτόμα έργα ενέχουν κινδύνους, στους οποίους περιλαμβάνονται η βιωσιμότητα βασικών τεχνικών λύσεων, οι μεταβαλλόμενες συνθήκες στην αγορά ενέργειας, πρώτων υλών ή τεχνολογικού εξοπλισμού και η διαθεσιμότητα συμπληρωματικής ιδιωτικής ή δημόσιας χρηματοδότησης. Όλοι αυτοί οι κίνδυνοι ενδέχεται να επηρεάζουν την τελική οικονομική βιωσιμότητα ενός έργου, ιδίως μετά τις πρόσφατες ανατρεπτικές εξελίξεις παγκοσμίως. Κατά τα πρώτα στάδια της υλοποίησης του έργου, οι φορείς υλοποίησης επιβεβαιώνουν την εγκυρότητα των αρχικών παραδοχών, πριν προχωρήσουν στην υλοποίηση της πραγματικής κατασκευής της εγκατάστασης που αποτελεί το αντικείμενο του έργου. Όλα τα έργα θεωρείται ότι βρίσκονται στο στάδιο του σχεδιασμού έως ότου φθάσουν στην περάτωση από χρηματοδοτική άποψη, σημείο που θεωρείται ως η έναρξη των κατασκευαστικών εργασιών του έργου.

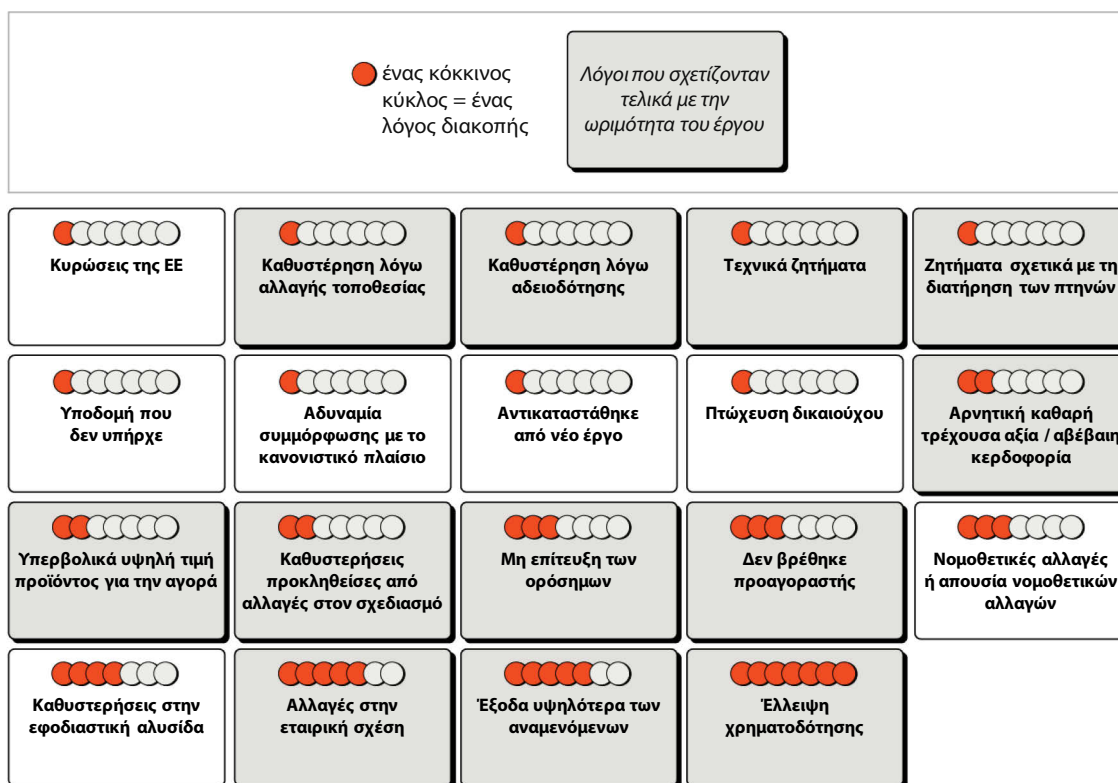
⁸ Αυτόθι, άρθρο 30δ, παράγραφος 4.

Μέχρι στιγμής, έχει ακυρωθεί ένα στα πέντε από τα έργα που είχαν ανατεθεί αρχικά

- 38** Η ακύρωση αφορά την πρόωρη περαίωση ενός έργου είτε πριν από την υπογραφή της συμφωνίας επιχορήγησης (απόσυρση του έργου) είτε μετά από αυτή (διακοπή του έργου). Μέχρι τις 30 Ιουνίου 2025, 228 έργα είχαν επιλεγεί για στήριξη από το Ταμείο Καινοτομίας κατόπιν προσκλήσεων υποβολής προτάσεων. Για 208 από αυτά είχε υπογραφεί συμφωνία επιχορήγησης, ενώ 20 αποσύρθηκαν πριν από την υπογραφή της συμφωνίας. Από τα 208 υπογεγραμμένα έργα, τα 20 διακόπηκαν μετά την υπογραφή. Τα 40 έργα που ακυρώθηκαν αντιπροσωπεύουν περί το ένα πέμπτο του συνόλου αυτών που είχαν επιλεγεί αρχικά για στήριξη. Οι ακυρώσεις έργων επηρεάζουν αρνητικά την ικανότητα του Ταμείου να επιτύχει τον στόχο της συμβολής του στη μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου (σημείο 65). Βάσει της διαθέσιμης τεκμηρίωσης, καθώς και πρόσθετων πληροφοριών που συγκεντρώθηκαν μέσω συνεντεύξεων με δικαιούχους έργων, αναλύσαμε τους λόγους ακύρωσης έργων του Ταμείου.
- 39** Τα 20 έργα που αποσύρθηκαν από τους δικαιούχους πριν από την υπογραφή της συμφωνίας επιχορήγησης είχαν εγκριθεί για να λάβουν στήριξη από το Ταμείο, συνολικού ύψους 1,1 δισεκατομμυρίων ευρώ. Διαπιστώσαμε ότι, τις περισσότερες φορές (σε 14 από τις 20 περιπτώσεις), οι αποσύρσεις ήταν αποτέλεσμα σημαντικών αλλαγών που είχαν επέλθει στο έργο μετά την αξιολόγηση και οι οποίες συχνά συνδέονταν με τις συνθήκες της αγοράς και την προθυμία των συμμετεχόντων να αποδεχθούν τους σχετικούς κινδύνους. Σε μία περίπτωση ο συμμετέχων διαφώνησε με την προτεινόμενη μείωση της χρηματοδότησης (που οφειλόταν εν μέρει σε σφάλματα στους δικούς του υπολογισμούς), σε μία άλλη ο συμμετέχων δεν μπορούσε να δεσμευθεί ότι θα εξασφάλιζε τις απαιτούμενες πωλήσεις και διαφώνησε με το χρονοδιάγραμμα πληρωμών που πρότεινε ο CINEA, ενώ σε μια τρίτη ο συμμετέχων αρνήθηκε να αναλάβει τη δέσμευση ολοκλήρωσης του έργου. Τέλος, δύο αποσύρσεις έγιναν με πρωτοβουλία του CINEA ως απάντηση σε ουσιαστικές αλλαγές που επήλθαν στο αντικείμενο του έργου και οι οποίες επηρέασαν την επιλεξιμότητα ή τον δίκαιο χαρακτήρα της διαδικασίας αξιολόγησης.

40 Για τα 20 έργα που **διακόπηκαν μετά την υπογραφή της συμφωνίας επιχορήγησης**, στις περισσότερες περιπτώσεις η διακοπή επήλθε πριν από την περάτωση από χρηματοδοτική άποψη (σε 18 από τα 20 έργα που διακόπηκαν). Η περάτωση από χρηματοδοτική άποψη θεωρείται ως το «σημείο χωρίς επιστροφή» για την υλοποίηση ενός έργου. Διαπιστώσαμε ότι, αρκετά συχνά, η διακοπή οφειλόταν σε περιστάσεις που σχετίζονταν άμεσα με το γεγονός ότι τα έργα αποδεικνύονταν λιγότερο ώριμα από ό,τι είχε κριθεί κατά τη διαδικασία αξιολόγησης (*γράφημα 5*). Στις περιστάσεις αυτές περιλαμβάνονταν περιπτώσεις κατά τις οποίες είτε δεν μπορούσε να εξασφαλιστεί πρόσθετη χρηματοδότηση, είτε υπήρχαν αποκλίσεις στο κόστος του έργου σε σύγκριση με τις αρχικές εκτιμήσεις, είτε οι βασικοί εταίροι του έργου είχαν αποχωρήσει, ακυρώνοντας έτσι σε πολλές περιπτώσεις την πρόσβαση στην τεχνολογία βάσει της οποίας είχε αναπτυχθεί το έργο. Υπήρχαν επίσης λόγοι που συνδέονταν με την εξέλιξη της αγοράς, από την πλευρά τόσο της προσφοράς όσο και της ζήτησης. Σε τρεις περιπτώσεις, το έργο είχε διακοπεί από τον CINEA. Στις περιπτώσεις αυτές, η διακοπή οφειλόταν είτε στη μη συμμόρφωση του δικαιούχου με τις διατάξεις της συμφωνίας επιχορήγησης, είτε σε ζητήματα αφερεγγυότητας, είτε είχε επέλθει ως αποτέλεσμα της εφαρμογής κυρώσεων της ΕΕ (ρωσική ιδιοκτησία). Επιπλέον, παρατηρήσαμε ότι η πρόωρη διακοπή ως φαινόμενο χαρακτήριζε ιδιαίτερα τα έργα μεγάλης κλίμακας που επιλέχθηκαν στο πλαίσιο της πρόσκλησης υποβολής προτάσεων του 2021 (*παράρτημα III*).

Γράφημα 5 | Συχνότεροι λόγοι για την περαίωση έργων του Ταμείου Καινοτομίας μετά την υπογραφή της συμφωνίας επιχορήγησης

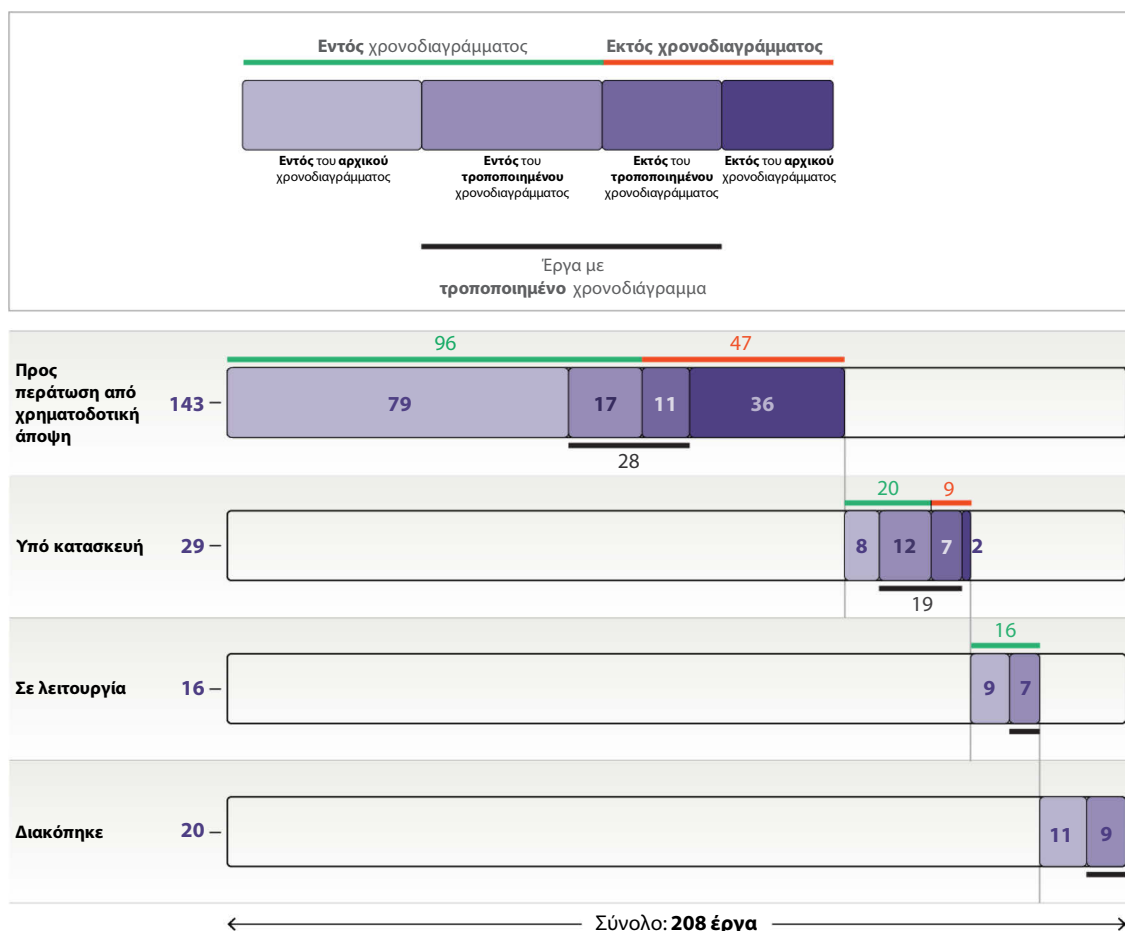

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων που εξάχθηκαν από τα πληροφοριακά συστήματα του CINEA (περισσότεροι του ενός πιθανοί λόγοι για ένα συγκεκριμένο έργο).

Η παράταση προθεσμιών και οι καθυστερήσεις στην υλοποίηση των έργων είναι σύνηθες φαινόμενο

- 41** Τα έργα του Ταμείου Καινοτομίας πρέπει να υλοποιούνται σύμφωνα με τα χρονοδιαγράμματα που καθορίζονται στη συμφωνία επιχορήγησης και τα οποία, βέβαια, πρέπει να τροποποιούνται, όταν αυτό επιβάλλουν οι περιστάσεις. Στο [γράφημα 6](#) παρατίθενται λεπτομερή στοιχεία σχετικά με την κατάσταση υλοποίησης των 208 έργων, για τα οποία είχε υπογραφεί συμφωνία επιχορήγησης. Διαπιστώσαμε ότι **οι τροποποιήσεις της προθεσμίας της περάτωσης από χρηματοδοτική άποψη είναι σύνηθες φαινόμενο**. Επίσημα, το αρχικό χρονοδιάγραμμα είχε τροποποιηθεί σε 63 από τις 208 συμφωνίες. Σύμφωνα με τα αναθεωρημένα χρονοδιαγράμματα, τα τροποποιημένα έργα που βρίσκονται ακόμη σε εξέλιξη θα τεθούν σε λειτουργία κατά μέσο όρο 14,8 μήνες αργότερα από ό,τι προβλεπόταν αρχικά.

Γράφημα 6 | Κατάσταση ως προς την εκτέλεση του χαρτοφυλακίου του Ταμείου Καινοτομίας στις 30 Ιουνίου 2025

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων που παρέιχε ο CINEA.

42 Διαπιστώσαμε επίσης ότι **οι καθυστερήσεις στην υλοποίηση των έργων σε σύγκριση με τις συμφωνημένες προθεσμίες είναι συχνές**. Όπως φαίνεται στο [γράφημα 6](#), από τα 143 έργα που είχαν υλοποιήσει δραστηριότητες πριν από την περάτωση από χρηματοδοτική άποψη, τα 47 δεν είχαν τηρήσει τις επίσημες προθεσμίες που καθορίζονταν στη συμφωνία επιχορήγησης. Σύμφωνα με τις τελευταίες εκτιμήσεις μας που βασίζονται σε στοιχεία του Ιουνίου 2025, όταν τα εν λόγω 47 έργα φθάσουν στην περάτωση από χρηματοδοτική άποψη, θα έχουν συσσωρεύσει μέση καθυστέρηση 14,5 μηνών σε σχέση με τις συμφωνημένες προθεσμίες. Ως προς τα 29 έργα που βρίσκονται στο στάδιο της κατασκευής, τα 9 έχουν σημειώσει καθυστέρηση σε σύγκριση με τα χρονοδιαγράμματα που συμφωνήθηκαν στη συμφωνία επιχορήγησης. Αναμένουμε ότι αυτά τα 9 έργα, όταν θα τεθούν σε λειτουργία, θα έχουν συσσωρεύσει μέση καθυστέρηση 6,8 μηνών σε σχέση με τις συμφωνημένες προθεσμίες. Συνολικά, 56 έργα που βρίσκονται ακόμη σε εξέλιξη έχουν ήδη υπερβεί τις προθεσμίες που καθορίζονται στις συμφωνίες επιχορήγησης.

- 43** Οι συσσωρευμένες καθυστερήσεις και οι διακοπές είχαν ως συνέπεια **χαμηλό ποσοστό εκταμίευσης**. Μέχρι το δεύτερο τρίμηνο του 2025 (ήτοι μία πενταετία από την έναρξη λειτουργίας του Ταμείου), το συνολικό ποσό των πληρωμών που είχαν καταβληθεί στους δικαιούχους ανερχόταν σε 331,8 εκατομμύρια ευρώ, ποσό που αντιστοιχεί στο 2,9 % της συνολικής χρηματοδότησης που έχει εγκριθεί μέχρι σήμερα. Καθίσταται έτσι εμφανής η κατάσταση που επικρατεί ως προς την υλοποίηση των έργων, δεδομένου ότι, σύμφωνα με τους κανόνες που διέπουν το Ταμείο, η εκταμίευση της επιχορήγησης συνδέεται άμεσα με την κατάσταση υλοποίησής τους. Στο πλαίσιο του μοντέλου χρηματοδότησης και εκταμίευσης (**γράφημα 3**), εάν δεν υπήρχε απόκλιση από τα χρονοδιαγράμματα που καθορίζονταν στις αρχικές συμφωνίες επιχορήγησης και όλα τα έργα είχαν περατωθεί από χρηματοδοτική άποψη σύμφωνα με τις αρχικές προβλέψεις, οι πληρωμές σε έργα του Ταμείου θα είχαν φθάσει τα 2,1 δισεκατομμύρια ευρώ.
- 44** Δεδομένου ότι το Ταμείο Καινοτομίας βρίσκεται ακόμη σε σχετικά πρώιμο στάδιο υλοποίησης, όπως προκύπτει από τον σημαντικό αριθμό έργων που δεν έχουν ακόμη περατωθεί από χρηματοδοτική άποψη και τον χαμηλό όγκο της στήριξης που έχει πράγματι χορηγηθεί από τους πόρους του, **εύλογο είναι να αναμένεται η καθυστέρηση ή η διακοπή και άλλων έργων**. Στις 30 Ιουνίου 2025, σε διαδικασία διακοπής βρίσκονταν δύο ακόμη έργα. Επιπλέον, κίνδυνο διακοπής διατρέχουν τα 47 έργα που αυτή τη στιγμή έχουν υπερβεί τη συμβατική προθεσμία τους όσον αφορά την περάτωση από χρηματοδοτική άποψη (σημείο **42**): ο κίνδυνος αυτός είναι ιδιαίτερα υψηλός για τα 14 έργα που απέχουν λιγότερο από έξι μήνες από τη λήξη της τετραετούς προθεσμίας για περάτωση από χρηματοδοτική άποψη. Η κατάσταση αυτή αναμένεται να επηρεάσει περαιτέρω την ικανότητα του Ταμείου να επιτύχει τον στόχο της συμβολής του στη μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου.

Οι διαδικασίες επιλογής συνήθως ολοκληρώνονταν εμπρόθεσμα και τεκμηριώνονταν σωστά

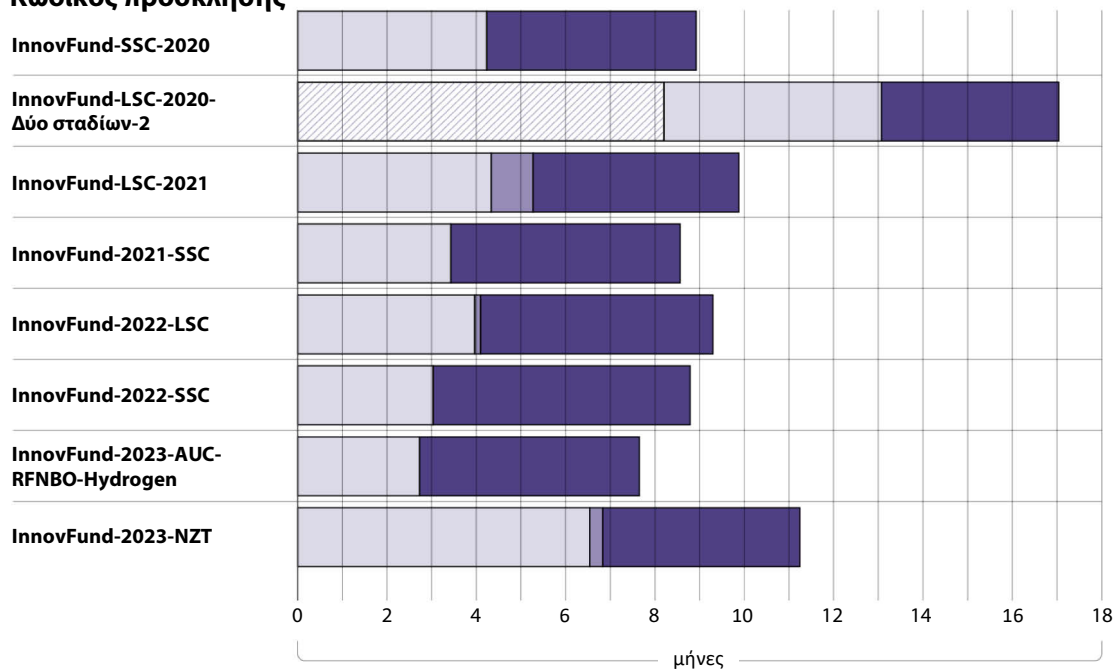
- 45** Τα έργα πρέπει να επιλέγονται βάσει της συμβολής τους στους στόχους του Ταμείου Καινοτομίας. Τα κριτήρια ανάθεσης που ισχύουν για το Ταμείο πρέπει να εφαρμόζονται με συνέπεια κατά τις διαδικασίες αξιολόγησης, επιλογής και διαπραγμάτευσης και οι συμφωνίες επιχορήγησης να υπογράφονται εντός εύλογου διαστήματος⁹. Αναλύσαμε δείγμα τεσσάρων προσκλήσεων υποβολής προτάσεων (από τις 11 που είχαν δημοσιευθεί μεταξύ 2020 και 2023). Για κάθε πρόσκληση, εξετάσαμε την εφαρμογή των διαδικασιών αξιολόγησης, διαπραγμάτευσης και επιλογής.
- 46** Διαπιστώσαμε ότι τα διάφορα στάδια της διαδικασίας ήταν επαρκώς καθορισμένα και σωστά τεκμηριωμένα. Επισημάναμε επίσης ότι η διάρκεια της διαδικασίας επιλογής ήταν μικρότερη από ό,τι στο πλαίσιο του προηγούμενου καθεστώτος, του ΝΕΡ 300. Παρόλα αυτά, ορισμένες διαδικασίες υπερέβησαν την 9μηνη προθεσμία που ορίζει ο δημοσιονομικός κανονισμός (προσκλήσεις με τους κωδικούς LSC-2021, 2022-LSC και 2023-NZT – βλέπε [γράφημα 7](#)). Η μεγαλύτερη σε χρόνο διαδικασία αφορούσε την επιλογή έργων μεγάλης κλίμακας του 2020, για τα οποία ακολουθήθηκε διαδικασία δύο σταδίων, η οποία, φυσικά, διήρκεσε πολύ περισσότερο. Κατόπιν αυτού, η Επιτροπή και ο CINEA χρησιμοποίησαν αποκλειστικά διαδικασία ενός σταδίου.

⁹ Άρθρο 10α, παράγραφος 8, 9ο και 17ο εδάφιο, της [οδηγίας για το ΣΕΔΕ](#), άρθρο 11, παράγραφος 1, του [κανονισμού σχετικά με το Ταμείο Καινοτομίας](#), άρθρο 194 του [δημοσιονομικού κανονισμού](#) και ειδική έκθεση 24/2018, σύσταση 4, στοιχείο β).

Γράφημα 7 | Χρόνος που χρειάζεται μέχρι τη σύναψη των συμβάσεων για τα έργα του Ταμείου Καινοτομίας

- ▨ Βήμα 1: Αξιολόγηση των υποβληθεισών προτάσεων (στάδιο 1) – μόνο LSC 2020
- ▤ Βήμα 2: Αξιολόγηση των υποβληθεισών προτάσεων (στάδιο 2) – (μέσος όρος = 4,1 μήνες)
- ▥ Βήμα 3: Πρόσκληση για διαπραγμάτευση (μέσος όρος = 0,2 μήνες)
- Βήμα 4: Διαπραγμάτευση και υπογραφή της συμφωνίας επιχορήγησης (μέσος όρος = 4,8 μήνες)

Κωδικός πρόσκλησης

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων προερχόμενων από τα πληροφοριακά συστήματα της Επιτροπής.

47 Ο κανονισμός για το Ταμείο Καινοτομίας καθορίζει πέντε κριτήρια ανάθεσης βάσει των οποίων θα επιλέγονται τα έργα που χρηματοδοτεί το Ταμείο¹⁰. Η Επιτροπή και ο CINEA οφείλουν να διασφαλίζουν ότι οι επιχορηγήσεις εγκρίνονται βάσει των κριτηρίων αυτών, με διαφανή και τεχνολογικά ουδέτερο τρόπο. Η Επιτροπή μπορεί να προσαρμόζει τη στάθμισή τους για κάθε πρόσκληση (*παράρτημα IV*). Εξετάσαμε τον τρόπο με τον οποίο εφαρμόστηκαν τα κριτήρια ανάθεσης στις τέσσερις προσκλήσεις που επιλέξαμε. Γενικά, θεωρούμε ότι τόσο η Επιτροπή όσο και ο CINEA εφάρμοσαν τα κριτήρια ανάθεσης στο πλαίσιο των προσκλήσεων με τον τρόπο που καθορίζεται στον κανονισμό για το Ταμείο Καινοτομίας.

¹⁰ Άρθρο 10α, παράγραφος 8, 9ο και 17ο εδάφιο, της οδηγίας για το ΣΕΔΕ και άρθρο 11, παράγραφος 1, του κανονισμού για το Ταμείο Καινοτομίας.

Αν και η ωριμότητα των έργων αξιολογήθηκε θετικά, υπάρχουν καθυστερήσεις και ακυρώσεις

- 48** Ο κανονισμός για το Ταμείο Καινοτομίας ορίζει ότι η ωριμότητα ενός έργου πρέπει να αξιολογείται σύμφωνα με την προοπτική του να περατωθεί από χρηματοδοτική άποψη εντός προκαθορισμένου διαστήματος και το αργότερο εντός τετραετίας μετά την απόφαση ανάθεσης. Εντός της προθεσμίας αυτής, πρέπει να έχουν υπογραφεί όλες οι συμφωνίες έργων και χρηματοδότησης, συμπεριλαμβανομένων όλων των αναγκαίων αδειών, των συμβάσεων κατασκευής και των συμφωνιών πώλησης. Μόλις το έργο περατωθεί από χρηματοδοτική άποψη, μπορεί να εκταμειωθεί έως και το 40 % της συνολικής χρηματοδότησης.
- 49** Παρά το γεγονός ότι είχαν αξιολογηθεί ως ώριμα, ορισμένα από τα έργα του Ταμείου Καινοτομίας κατέγραψαν ακυρώσεις (σημείο [38](#)), επίσημες τροποποιήσεις του χρονοδιαγράμματός τους, κάτι που μετέθετε χρονικά και την περάτωση από χρηματοδοτική άποψη (σημείο [41](#)), όπως και καθυστερήσεις στην υλοποίησή τους σε σχέση με τα συμφωνημένα χρονοδιαγράμματα (σημείο [42](#)).
- 50** Προκειμένου να κατανοήσουμε τους παράγοντες που επηρεάζουν την εκτίμηση της ωριμότητας των έργων κατά τη διάρκεια της αξιολόγησης και τον αντίκτυπό της στις καθυστερήσεις και τις ακυρώσεις, επικεντρωθήκαμε στην πρώτη πρόσκληση υποβολής προτάσεων του Ταμείου Καινοτομίας για έργα μεγάλης κλίμακας, που προκηρύχθηκε το 2020 και η οποία μας παρείχε μια περισσότερο μακροπρόθεσμη προοπτική. Διαπιστώσαμε ότι, για τη συγκεκριμένη πρόσκληση, οι ημερομηνίες έναρξης λειτουργίας χρειάστηκε να παραταθούν κατά 24 μήνες κατά μέσο όρο. Πέντε από τα έργα που είχαν προγραμματιστεί να αρχίσουν να λειτουργούν μεταξύ 2025 και 2027 δεν θα είναι έτοιμα πριν από το 2028, και ένα έργο διακόπηκε πριν από την περάτωσή του από χρηματοδοτική άποψη. Στο [πλαίσιο 5](#) παρατίθενται περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με τις τροποποιήσεις των προθεσμιών περάτωσης από χρηματοδοτικής άποψης για τα έργα μεγάλης κλίμακας που συμμετείχαν στη συγκεκριμένη πρώτη πρόσκληση υποβολής προτάσεων, καθώς και σχετικά με τους λόγους των εν λόγω τροποποιήσεων.

Πλαίσιο 5

Αλλαγή των προθεσμιών περάτωσης από χρηματοδοτική άποψη για έργα μεγάλης κλίμακας που επιλέχθηκαν στο πλαίσιο της πρόσκλησης υποβολής προτάσεων του 2020

Τον Μάρτιο του 2022, η Επιτροπή χορήγησε 1,15 δισεκατομμύρια ευρώ στα επτά έργα μεγάλης κλίμακας που είχαν επιλεγεί στο πλαίσιο του Ταμείου Καινοτομίας, μετά την ολοκλήρωση της πρώτης πρόσκλησης υποβολής προτάσεων που προκηρύχθηκε το 2020. Για αυτά τα επτά έργα, οι συμφωνίες επιχορήγησης καθόριζαν ημερομηνίες περάτωσης από χρηματοδοτική άποψη μεταξύ Δεκεμβρίου 2022 και Ιουνίου 2024. Μέχρι τον Μάρτιο του 2025, η Επιτροπή είχε εγκρίνει την περάτωση από χρηματοδοτική άποψη ενός από τα εν λόγω επτά έργα. Έξι από τις επτά συμφωνίες επιχορήγησης χρειάστηκε να τροποποιηθούν, προκειμένου να αναβληθεί η προθεσμία περάτωσης από χρηματοδοτική άποψη. Μεταξύ των προκλήσεων που αντιμετώπισαν τα έργα αυτά αναφέρονται οι σημαντικές αυξήσεις των απαιτήσεων κεφαλαιουχικών δαπανών, οι αλλαγές στον σχεδιασμό των έργων, οι δυσκολίες στην έκδοση κατασκευαστικών και περιβαλλοντικών αδειών και οι καθυστερήσεις στην εξασφάλιση πρόσθετης χρηματοδότησης από άλλες πηγές.

- 51** Αξιολογήσαμε επίσης τον τρόπο με τον οποίο εξωτερικοί εμπειρογνώμονες που συμμετείχαν στη διαδικασία αξιολόγησης είχαν εκτιμήσει την ωριμότητα των έργων στο πλαίσιο της πρόσκλησης υποβολής προτάσεων του 2020 που αφορούσε έργα μεγάλης κλίμακας ([παράρτημα V](#)). Διαπιστώσαμε ότι στις εκθέσεις αξιολόγησης τα έργα του δείγματός μας κρίνονταν ως επαρκώς ώριμα. Αργότερα, χρειάστηκε να αλλάξει η προθεσμία περάτωσης τους από χρηματοδοτική άποψη και σημειώθηκαν καθυστερήσεις στην υλοποίησή τους.
- 52** Το γεγονός αυτό υποδηλώνει ότι η διαδικασία αξιολόγησης ίσως να πρέπει να ενισχυθεί, ώστε να μπορούν να εντοπίζονται οι περιπτώσεις κατά τις οποίες οι αιτούντες έχουν υπερεκτιμήσει την ωριμότητα ενός έργου. Δεδομένου ότι η έννοια της περάτωσης από χρηματοδοτική άποψη (η τετραετής προθεσμία μετά την ανάθεση και οι απαιτήσεις αυτού του ορόσημου) καθορίζεται στη νομοθεσία (σημείο [48](#)), η Επιτροπή έχει ελάχιστα περιθώρια ευελιξίας κατά την ερμηνεία της, καθώς δεν είναι σε θέση να αναπροσαρμόσει τις απαιτήσεις βάσει της πολυπλοκότητας ή του μεγέθους των χρηματοδοτούμενων έργων, όπως η ίδια τα έχει αξιολογήσει. Η κατάσταση αυτή αύξησε τον αριθμό των έργων που διακόπηκαν πριν από την ολοκλήρωσή τους (σημείο [40](#)), γεγονός που είχε επιπτώσεις στην ικανότητα του Ταμείου να συμβάλει αποτελεσματικά στη μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου.

Οι πρώτοι δείκτες δείχνουν πενιχρά αποτελέσματα όσον αφορά τη μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου

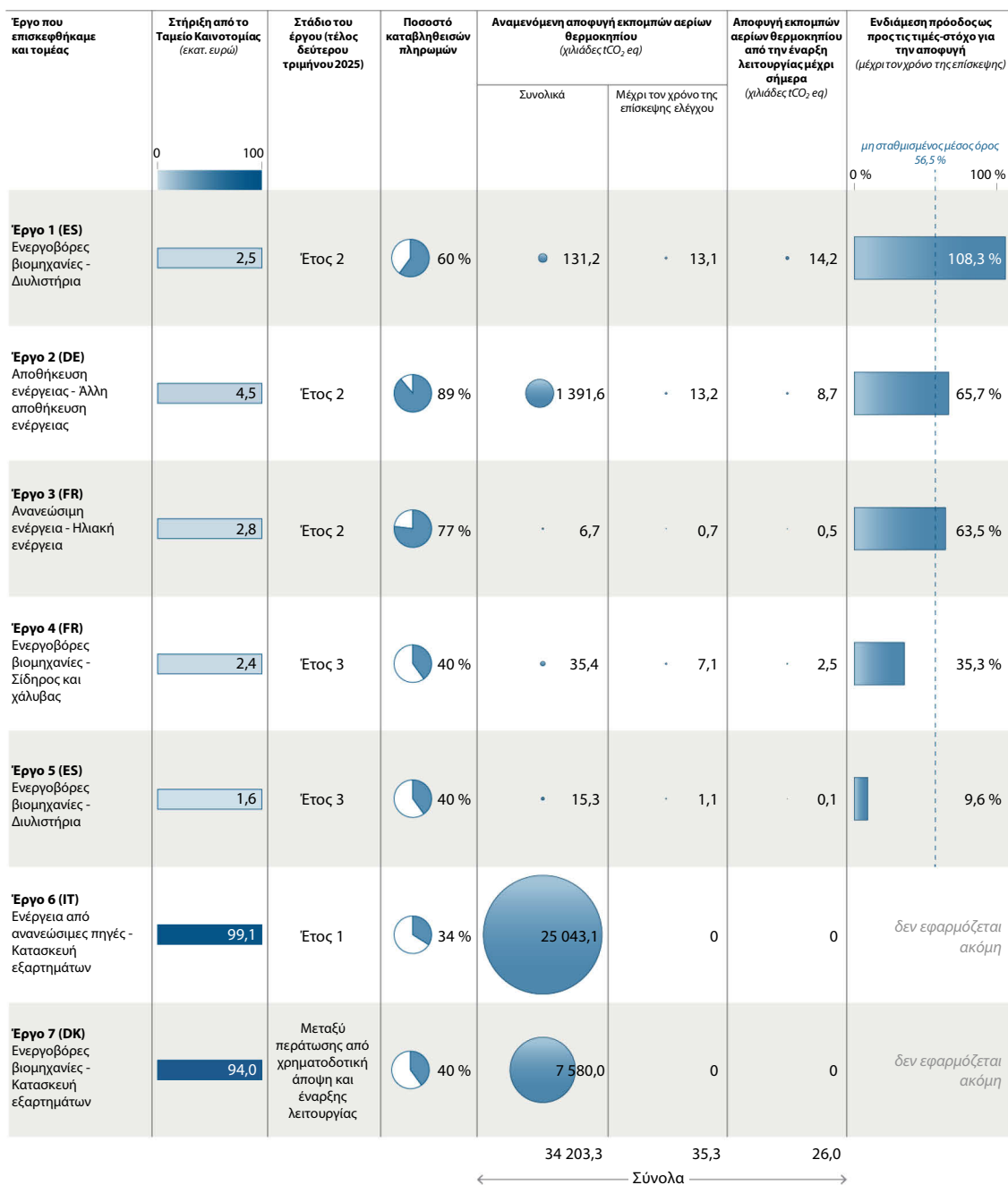
- 53** Τα έργα του Ταμείου Καινοτομίας αναμένεται κανονικά να συμβάλλουν σημαντικά στην επίτευξη των τιμών-στόχου της ΕΕ για το κλίμα και την ενέργεια, όπως και στους στόχους για τη ρύπανση και την κυκλικότητα. Βάσει πληροφοριών προερχόμενων από δικαιούχους, ο CINEA αξιολογεί την εξέλιξη της διαδικασίας και λαμβάνει μέτρα, κατά περίπτωση. Βάσει των ρυθμίσεων για την υποβολή εκθέσεων, θα πρέπει να υπάρχει σαφής εικόνα της κατάστασης του χαρτοφυλακίου έργων του Ταμείου, με αναφορά του αριθμού των έργων που βρίσκονται ήδη σε λειτουργία και των προβλεπόμενων και των πραγματικών μειώσεων των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου. Για τα έργα που βρίσκονται ήδη σε λειτουργία, οι σωρευτικές πραγματικές μειώσεις των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου κατά τα πρώτα έτη λειτουργίας δεν πρέπει να υπολείπονται σημαντικά της τιμής-στόχου¹¹.
- 54** Όπως φαίνεται στο [γράφημα 6](#), μέχρι τις 30 Ιουνίου 2025, 16 έργα είχαν εισέλθει στο στάδιο λειτουργίας, γεγονός που σημαίνει ότι οι τεχνικές εγκαταστάσεις που υποστηρίζονται από το Ταμείο Καινοτομίας είχαν αρχίσει να λειτουργούν. Έντεκα από τις εγκαταστάσεις αυτές βρίσκονταν στο πρώτο έτος λειτουργίας, τρεις στο δεύτερο και οι υπόλοιπες δύο λειτουργούσαν ήδη επί μία τριετία. Αυτά τα 16 έργα είναι εκείνα που έχουν τη δυνατότητα να επιτύχουν ισοδύναμες μειώσεις των εκπομπών CO₂, γεγονός που ήταν και ο λόγος της στήριξής τους από το Ταμείο.
- 55** Ο κανονισμός για το Ταμείο ορίζει ότι η εκταμίευση τουλάχιστον του 60 % του συνολικού ποσού χρηματοδότησης εξαρτάται από την επαλήθευση της πραγματικής αποφυγής εκπομπών αερίων θερμοκηπίου κατά την περίοδο παρακολούθησης, η οποία συνήθως διαρκεί από 3 μέχρι 5 χρόνια σε σύγκριση με τη 10ετή περίοδο αναφοράς που ισχύει για την εκτίμηση των δυνατοτήτων αποφυγής εκπομπών κατά την επιλογή των έργων. Η επαλήθευση αυτή καθορίζει κατά πόσον τα έργα θα λάβουν το σύνολο ή μέρος της επιχορήγησης που τους έχει εγκριθεί.

¹¹ Άρθρο 10α, παράγραφος 8, 17ο εδάφιο, της [οδηγίας για το ΣΕΔΕ](#), άρθρα 18 και 23 του [κανονισμού για το Ταμείο Καινοτομίας](#) και άρθρα 21, 22 και 25 του [μοντέλου συμφωνίας επιχορήγησης από το Ταμείο Καινοτομίας](#).

Τα έργα παρέδωσαν τις σκοπούμενες τεχνολογίες, ωστόσο οι μειώσεις των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου ήταν μικρότερες

- 56** Επισκεφθήκαμε μόνο τα πέντε έργα του Ταμείου Καινοτομίας που είχαν αναφέρει επιχειρησιακά αποτελέσματα μέχρι τον Ιούνιο του 2025, καθώς και δύο έργα μεγάλης κλίμακας που, κατά τον χρόνο του ελέγχου, είτε είχαν ήδη αρχίσει να λειτουργούν είτε επρόκειτο να αρχίσουν σύντομα. Βάσει της τεκμηρίωσης που έχει στη διάθεσή του ο CINEA, καθώς και των πρόσθετων πληροφοριών που συγκεντρώσαμε κατά τις επισκέψεις ελέγχου, αξιολογήσαμε τα μέχρι στιγμής επιτεύγματα των εν λόγω έργων. Εξετάσαμε λεπτομερώς κατά πόσον είχαν επιτύχει τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα όσον αφορά τις ισοδύναμες εκπομπές αερίων θερμοκηπίου. Ελέγξαμε επίσης αν είχαν παραδώσει τη σκοπούμενη τεχνολογία, αν είχαν διατηρήσει τον καινοτόμο χαρακτήρα τους και αν είχαν κινητοποιήσει τους χρηματοδοτικούς πόρους που προβλέπονταν αρχικά. Στο [παράρτημα VI](#) παρατίθεται συνοπτικά η αξιολόγησή μας για καθένα από τα έργα που επισκεφθήκαμε.
- 57** Παρά την τεχνική πολυπλοκότητα των τεχνολογιών που χρηματοδοτήθηκαν από το Ταμείο Καινοτομίας, και τα επτά έργα είχαν παραδώσει τη σκοπούμενη τεχνολογία, αν και σε ορισμένες περιπτώσεις είχαν σημειωθεί καθυστερήσεις σε σύγκριση με το αρχικό χρονοδιάγραμμα.
- 58** Για τα περισσότερα από τα έργα που επισκεφθήκαμε, τα αποτελέσματα από άποψης αποφυγής εκπομπών υπολείπονταν των προσδοκιών. Κατά τον χρόνο των επισκέψεών μας, είχαν αποφευχθεί εκπομπές που ισοδυναμούσαν με 25 952 τόνους CO₂, ποσότητα που αντιστοιχεί στο 74 % αυτής που αναμενόταν συνολικά. Οι επιδόσεις σε επίπεδο μεμονωμένων έργων ήταν **χαμηλότερες των αναμενόμενων** σε όλες τις περιπτώσεις πλην μίας, και **σημαντικά χαμηλότερες των αναμενόμενων** για δύο από τα πέντε έργα που βρίσκονταν ήδη σε λειτουργία κατά τον χρόνο των επισκέψεων. Κατά μέσο όρο, τα πέντε αυτά έργα είχαν επιτύχει το 57 % των αναμενόμενων αποτελεσμάτων ([γράφημα 8](#)).

Γράφημα 8 | Επισκόπηση της προόδου των έργων που επισκεφθήκαμε ως προς την αποφυγή των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου

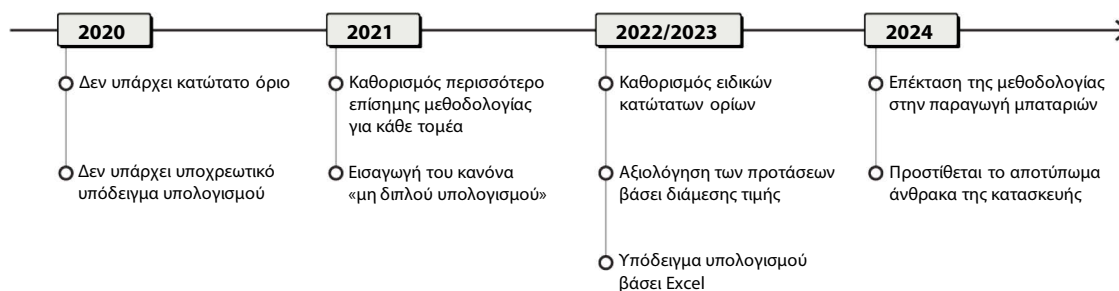
Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων που συγκεντρώθηκαν κατά τις επιτόπιες επισκέψεις.

- 59** Αναλύσαμε τους λόγους στους οποίους οφείλονται οι επιδόσεις των έργων που επισκεφθήκαμε.
- Τα τρία έργα που είχαν σημειώσει πρόοδο τουλάχιστον 60 % ως προς την επίτευξη της τιμής-στόχου αφορούσαν την παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και την κατασκευή διατάξεων αποθήκευσης ενέργειας. Τα έργα που σχετίζονταν με ανανεώσιμες πηγές ενέργειας ωφελήθηκαν από τη γενική άνοδο των τιμών της ενέργειας, η οποία αύξησε την εμπορευσιμότητα του προϊόντος τους.
 - Τα δύο έργα που υπολείπονταν σημαντικά της τιμής-στόχου αφορούσαν ενεργοβόρες βιομηχανίες. Είχαν επηρεαστεί σημαντικά από τις συνθήκες της αγοράς, είτε από την πλευρά της ζήτησης (αδυναμία εξεύρεσης πελατών για το καινοτόμο προϊόν ή την υπηρεσία τους) είτε από την πλευρά της προσφοράς (έλλειψη επαρκών βασικών υλικών που απαιτούνται για τη λειτουργία της καινοτόμας τεχνολογίας με το πλήρες δυναμικό της).
- 60** Τα αποτελέσματα που επιτεύχθηκαν από όλα αυτά τα έργα, πλην ενός, υπολείπονται των αναμενόμενων κατά τα αρχικά στάδια της υλοποίησής τους (σημείο 58). Η περίοδος παρακολούθησης για την επαλήθευση της πραγματικής αποφυγής εκπομπών αερίων θερμοκηπίου από τα πέντε αυτά έργα ήταν τα τρία χρόνια (σημείο 55). Αυτή η σύντομη περίοδος επαλήθευσης μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση της επιχορήγησης που λαμβάνουν τα έργα, ανεξάρτητα από τα πραγματικά επιτεύγματά τους στο τέλος της 10ετούς περιόδου αναφοράς. Σε ειδικές και δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, η Επιτροπή μπορεί να παρατείνει αυτή την περίοδο παρακολούθησης τροποποιώντας τη συμφωνία επιχορήγησης.

Οι δυνατότητες αποφυγής αερίων θερμοκηπίου μπορεί να παρουσιάζονται διογκωμένες

61 Οι δυνατότητες αποφυγής αερίων θερμοκηπίου είναι καθοριστικός παράγοντας για την επιλογή των έργων που χρηματοδοτούνται από το Ταμείο Καινοτομίας. Οι αξιολογητές τις χρησιμοποιούν για να αξιολογήσουν δύο από τα πέντε κριτήρια ανάθεσης: τις δυνατότητες αποφυγής εκπομπών αερίων θερμοκηπίου και την οικονομική αποδοτικότητα (*παράρτημα IV*). Από το 2020, η Επιτροπή διαθέτει μεθοδολογία για την αξιολόγηση των δυνατοτήτων αποφυγής αερίων θερμοκηπίου σε συνεργασία με το Κοινό Κέντρο Ερευνών της και με τη συμμετοχή συμφεροντούχων στο πλαίσιο ειδικών τεχνικών εργαστηρίων. Η μεθοδολογία αυτή περιλαμβάνει τρία επιμέρους κριτήρια: απόλυτη αποφυγή, σχετική αποφυγή και αξιοπιστία του υπολογισμού. Αξιολογήσαμε την εν λόγω μεθοδολογία και την εξέλιξή της από το 2020 και εξής. Διαπιστώσαμε ότι τροποποιούνταν μετά από κάθε πρόσκληση βάσει των σχολίων που υπέβαλλαν οι αιτούντες των έργων (*γράφημα 9*). Αυτή η διαρκής εξέλιξη υποδηλώνει ότι η Επιτροπή έχει εντοπίσει διάφορα προβλήματα με τον υπολογισμό αυτό.

Γράφημα 9 | Εξέλιξη του υπολογισμού της αποφυγής εκπομπών αερίων θερμοκηπίου

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει των εγγράφων των προσκλήσεων.

62 Η μεθοδολογία για τον υπολογισμό των αναμενόμενων εκπομπών αερίων θερμοκηπίου ορίζεται ανά τομέα και μπορεί να διογκώνει τις εκπομπές που αποφεύγονται σε ορισμένους τομείς εις βάρος άλλων. Παραδείγματος χάριν, στον τομέα της αποθήκευσης ενέργειας, οι εκπομπές αερίων θερμοκηπίου πιστώνονται κατά την πώληση μιας διάταξης αποθήκευσης σε έναν χρήστη, ανεξάρτητα από την πραγματική χρήση της. Σε άλλους τομείς, οι δικαιούχοι υποχρεούνται να προσκομίζουν αποδεικτικά στοιχεία για τις πραγματικές μειώσεις των εκπομπών.

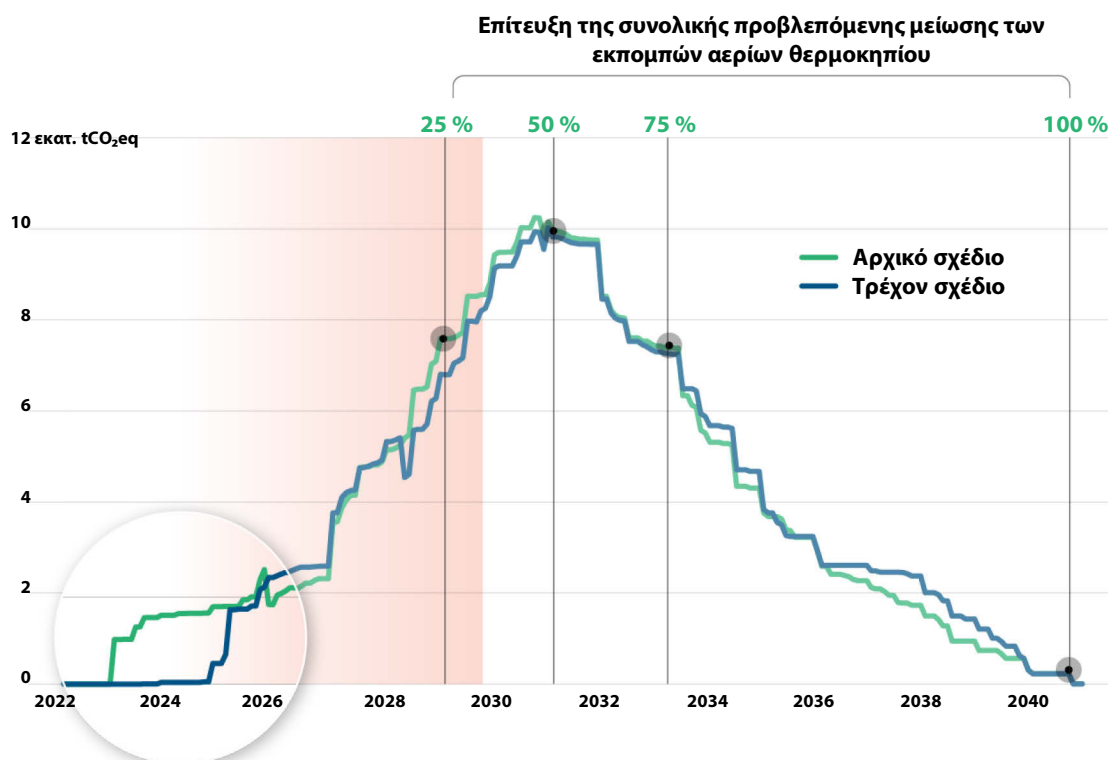
- 63** Επιπλέον, στον τομέα της ηλιακής ενέργειας, η συνολική αποφυγή εκπομπών θα θεωρηθεί ότι έχει διογκωθεί, εάν το Ταμείο Καινοτομίας στηρίξει τόσο την κατασκευή φωτοβολταϊκών συλλεκτών όσο και την παραγωγή ηλιακής ενέργειας από τους ίδιους συλλέκτες. Στην τεκμηρίωση της πρόσκλησης υποβολής προτάσεων του 2021 αναγνωρίζονται διαφορές στις λεπτομέρειες των μαθηματικών τύπων υπολογισμού που χρησιμοποιούνται σε ορισμένους τομείς που καλύπτονταν από την πρόσκληση, τόσο λόγω μικρότερων διακυμάνσεων στις τυπικές προτάσεις έργων όσο και ως αποτέλεσμα της ρητής εξέτασης των κινδύνων διπλού υπολογισμού.
- 64** Δεδομένου ότι ο υπολογισμός της αποφυγής των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου που πραγματοποιήσαν οι αιτούντες αποτελεί θεωρητική άσκηση που εξαρτάται από διάφορες παραμέτρους, μπορεί να δημιουργήσει υπερβολικά αισιόδοξες προσδοκίες. Η άποψη αυτή επιβεβαιώθηκε από ορισμένους συμφεροντούχους¹², οι οποίοι υποστήριξαν ότι η μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε για τον υπολογισμό των εκπομπών ενθάρρυνε τους αιτούντες να παρουσιάσουν τους αρχικούς υπολογισμούς τους κατά τρόπο αισιόδοξο, ώστε να εξασφαλίσουν καλύτερη βαθμολογία. Ο κίνδυνος υπεραισιόδοξων προσδοκιών, σε συνδυασμό με τις συσσωρευμένες καθυστερήσεις στην περάτωση από χρηματοδοτική άποψη και την έναρξη λειτουργίας, συχνά έχει ως αποτέλεσμα οι πραγματικές μειώσεις των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου να είναι χαμηλότερες από τις αναμενόμενες, ιδίως κατά τα πρώτα έτη της περιόδου παρακολούθησης. Αυτό ήταν μια πραγματικότητα για τα έργα που επισκεφθήκαμε (σημείο 58).

¹² Ανατροφοδότηση προς τη ΓΔ CLIMA από τη Sandbag και την Carbon Market Watch, τον Μάιο του 2023 και έγγραφο της Sandbag με τίτλο «Spend Smarter – A bit of advice on climate innovation financing» (Δεκέμβριος 2022). Και οι δύο οντότητες συμμετέχουν στην ομάδα εμπειρογνομόνων του Ταμείου Καινοτομίας.

Τα αποτελέσματα που έχει αποφέρει το χαρτοφυλάκιο του Ταμείου Καινοτομίας είναι χαμηλότερα από τα αναμενόμενα

65 Το Ταμείο Καινοτομίας συστάθηκε για να συμβάλει στην επίτευξη του στόχου της μείωσης των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου κατά 55 % μέχρι το 2030. Τα 208 έργα που έχουν χρηματοδοτηθεί μέχρι τώρα από το Ταμείο αναμένονταν να επιτύχουν μείωση των εκπομπών ισοδύναμη με 888,9 εκατομμύρια τόνους CO₂ μέχρι το 2041. Τα 0,59 εκατομμύρια τόνοι αυτής της μείωσης αναμενόταν να έχουν επιτευχθεί μέχρι τον Δεκέμβριο του 2024. Ακόμη και εάν είχαν αποφέρει τα αναμενόμενα αποτελέσματα, σύμφωνα με τις αρχικές προβλέψεις, οι μεγάλοι χρόνοι που απαιτήθηκαν για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση των έργων του Ταμείου υποδηλώνουν ότι είναι απίθανο να πραγματοποιηθούν οι συνολικές προσδοκίες μέχρι το 2030 (*γράφημα 10*).

Γράφημα 10 | Προβλεπόμενες μειώσεις των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου

Η διαφορά είναι μεγαλύτερη τα πρώτα χρόνια, όταν τα έργα αντιμετωπίζουν ήδη προκλήσεις με την υλοποίησή τους

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων από τον CINEA.

66 Παρόλα αυτά, μέχρι τον Ιούνιο του 2025, το χαρτοφυλάκιο του Ταμείου Καινοτομίας είχε συμβάλει σε μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου που ισοδυναμούσε με 25 952 τόνους CO₂. Η συγκεκριμένη ποσότητα αντιστοιχούσε στην επιμέρους συμβολή των έργων που επισκεφθήκαμε, τα οποία ήταν τα μόνα που είχαν αναφέρει αποτελέσματα μέχρι τότε. Η συμβολή αυτή απέχει πολύ από τη συνολική μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου που ανέμενε η Επιτροπή βάσει των συμφωνιών επιχορήγησης. Αντιπροσωπεύει επίσης **μικρή πρόοδο (χαμηλότερη από 5 %) σε σύγκριση με τις μειώσεις που αναμένονταν** μέχρι τον Δεκέμβριο του 2024 (592 453 τόνοι CO₂) για τα 208 έργα που περιείχε το χαρτοφυλάκιο του Ταμείου Καινοτομίας.

Η παρούσα έκθεση εγκρίθηκε από το Τμήμα Ι, του οποίου προεδρεύει ο João Leão, Μέλος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, στο Λουξεμβούργο, κατά τη συνεδρίασή του της 25ης Φεβρουαρίου 2026.

Για το Ελεγκτικό Συνέδριο

Tony Murphy
Πρόεδρος

Παραρτήματα

Παράρτημα Ι – Σχετικά με τον έλεγχο

Βασικά χαρακτηριστικά του Ταμείου Καινοτομίας

Πλαίσιο της πολιτικής

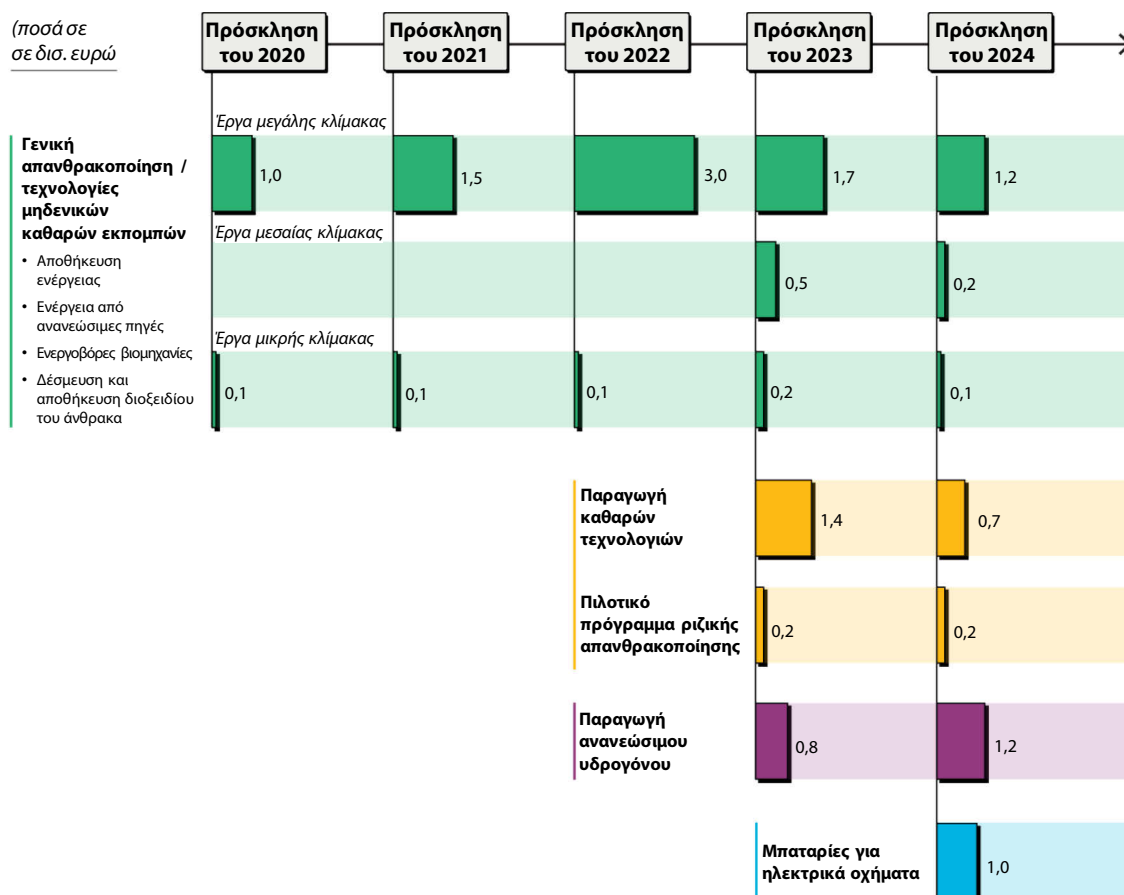
- 01** Η ΕΕ έχει θέσει ως στόχο της να καταστεί η πρώτη κλιματικά ουδέτερη ήπειρος μέχρι το 2050. Προϋπόθεση για αυτό είναι η πλήρης εξάλειψη των καθαρών εκπομπών αερίων θερμοκηπίου, το επίπεδο των οποίων πρέπει μέχρι το 2030 να είναι ήδη χαμηλότερο κατά 55 % από εκείνο του 1990. Ευθυγραμμισμένη με τους στόχους αυτούς, η ΕΕ εξήγγειλε σειρά πρωτοβουλιών, οι οποίες αποβλέπουν στην απανθρακοποίηση της ενωσιακής οικονομίας.
- 02** Το σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών (ΣΕΔΕ) αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της πολιτικής της ΕΕ για το κλίμα και το βασικό εργαλείο της για τη μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου με οικονομικά αποδοτικό τρόπο. Λειτουργεί βάσει της αρχής ανώτατων ορίων και δικαιωμάτων εμπορίας, σύμφωνα με την οποία η συνολική ποσότητα αερίων θερμοκηπίου που μπορούν να εκλύονται είναι περιορισμένη. Εταιρείες σε διάφορους τομείς (παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και θερμότητας, μεταποιητική βιομηχανία, αεροπορικές και θαλάσσιες μεταφορές) υποβάλλουν προσφορά για το δικαίωμα παραγωγής εκπομπών αερίων θερμοκηπίου σύμφωνα με την αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει».

Το Ταμείο Καινοτομίας

- 03** Όπως και το προηγούμενο καθεστώς –το απόθεμα για τους νεοεισερχόμενους (NER 300), το Ταμείο Καινοτομίας έχει σχεδιαστεί για να λειτουργεί συμπληρωματικά προς το ΣΕΔΕ, εξασφαλίζοντας στοχευμένες επενδύσεις σε καινοτόμες τεχνολογίες που έχουν τη δυνατότητα να μειώσουν σημαντικά τις εκπομπές αερίων θερμοκηπίου. Το Ταμείο αυτό στηρίζει την καινοτομία σε τεχνικές, διαδικασίες και τεχνολογίες χαμηλών και μηδενικών ανθρακούχων εκπομπών, οι οποίες συμβάλλουν σημαντικά στην απανθρακοποίηση βασικών τομέων της οικονομίας της ΕΕ και βοηθούν την επίτευξη της μηδενικής ρύπανσης και της κυκλικότητας.

04 Το εύρος των δράσεων και των τομέων που καλύπτει το Ταμείο Καινοτομίας έχει εξελιχθεί με την πάροδο του χρόνου (*γράφημα 1*).

Γράφημα 1 | Εξέλιξη των τομέων που καλύπτει το Ταμείο Καινοτομίας στις διάφορες προσκλήσεις

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει των εγγράφων των προσκλήσεων.

05 Δύο είναι τα υποχρεωτικά ορόσημα¹ που σηματοδοτούν την πρόοδο σε όλα τα στάδια του τυπικού κύκλου ενός έργου:

- η «περάτωση από χρηματοδοτική άποψη», ήτοι το χρονικό σημείο στον κύκλο ανάπτυξης του έργου κατά το οποίο έχουν υπογραφεί όλες οι συμφωνίες σχετικά με το έργο και τη χρηματοδότηση και έχουν πληρωθεί όλοι οι απαιτούμενοι όροι που περιλαμβάνονται σε αυτές, και
- η «έναρξη λειτουργίας», ήτοι το χρονικό σημείο στον κύκλο ανάπτυξης του έργου κατά το οποίο έχουν εγκατασταθεί και υποβληθεί σε δοκιμή όλα τα απαιτούμενα στοιχεία και συστήματα για τη λειτουργία του έργου και έχουν ξεκινήσει οι δραστηριότητες που οδηγούν στην αποτελεσματική αποφυγή εκπομπών αερίων θερμοκηπίου.

06 Βάσει αυτού του κύκλου ανάπτυξης έργων και σύμφωνα με τους κανόνες που ορίζονται στην οδηγία για το ΣΕΔΕ και στον κανονισμό για το Ταμείο Καινοτομίας, το Ταμείο παρέχει κατ' αποκοπή επιχορηγήσεις που καλύπτουν μέχρι και το 60 % των σχετικών δαπανών ενός έργου. Οι επιχορηγήσεις αυτές εκταμιεύονται σύμφωνα με τα ακόλουθα ανώτατα όρια:

- Έως το 40 % της συνολικής επιχορήγησης (δηλαδή έως το 24 % του σχετικού κόστους του έργου) μπορεί να εκταμιευθεί μόλις το έργο περατωθεί από χρηματοδοτική άποψη, ανεξάρτητα από την εξακριβωμένη αποφυγή εκπομπών αερίων θερμοκηπίου.
- Το υπόλοιπο 60 % της επιχορήγησης (ή το 36 % του σχετικού κόστους του έργου) εκταμιεύεται μετά την περάτωση από χρηματοδοτική άποψη, συνήθως καθώς το έργο παράγει τα επιχειρησιακά του αποτελέσματα και, ως εκ τούτου, επιτυγχάνει τη μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου, η οποία ήταν και ο λόγος που οδήγησε στην επιλογή του για χρηματοδότηση.

Οι πληρωμές εγκρίνονται σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα που ορίζεται στη συμφωνία επιχορήγησης. Τα έργα που δεν περατώνονται από χρηματοδοτική άποψη κατά κανόνα δεν λαμβάνουν χρηματοδότηση. Για τα έργα που δεν εξασφαλίζουν το 75 % της δηλωθείσας μείωσης των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου μετά την έναρξη λειτουργίας, η χρηματοδότηση μειώνεται ανάλογα με τα αποτελέσματα που δεν επιτυγχάνονται².

¹ Άρθρα 2, παράγραφοι 1 και 2, και 6, παράγραφος 2, του [κανονισμού για το Ταμείο Καινοτομίας](#).

² Αυτόθι, άρθρο 8, παράγραφος 2.

- 07** Το Ταμείο Καινοτομίας χρηματοδοτείται από την πώληση δικαιωμάτων του ΣΕΔΕ, τα οποία εκπλειστηριάζονται στην κοινή πλατφόρμα πλειστηριασμών του ΣΕΔΕ, όπου οι διάφορες οντότητες υποβάλλουν προσφορές για δικαιώματα εκπομπών αερίων θερμοκηπίου σύμφωνα με την αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει». Επί του παρόντος, η Επιτροπή εκτιμά ότι το συνολικό ποσό που είναι διαθέσιμο για το Ταμείο Καινοτομίας την περίοδο 2020-2030 ανέρχεται σε 40 δισεκατομμύρια ευρώ, με δεδομένη την πώληση 530 εκατομμυρίων δικαιωμάτων του ΣΕΔΕ στην εκτιμώμενη τιμή των 75 ευρώ τον τόνο CO₂. Η εκτίμηση αυτή δεν συμπεριλαμβάνει τα 12 δισεκατομμύρια ευρώ που, σύμφωνα με την οδηγία για το ΣΕΔΕ³, θα μεταφερθούν για την υποστήριξη άλλων προγραμμάτων.
- 08** Στις 16 Ιουλίου 2025, στο πλαίσιο της συζήτησης για το προσεχές πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο (ΠΔΠ) για την περίοδο 2028-2034, η Επιτροπή πρότεινε τη δημιουργία ενός Ευρωπαϊκού Ταμείου Ανταγωνιστικότητας (ΕΤΑ)⁴. Αυτό είναι πιθανό να οδηγήσει σε σημαντική αύξηση της επενδυτικής ικανότητας για καινοτομία και έρευνα σε κρίσιμες τεχνολογίες και στρατηγικούς τομείς. Πρόθεση είναι το ΕΤΑ να συμπληρώσει το Ταμείο Καινοτομίας. Το ΕΤΑ αποσκοπεί και αυτό στην επιτάχυνση της απανθρακοποίησης, της επανεκβιομηχάνισης και της καινοτομίας και στον συνδυασμό της δράσης για το κλίμα με την ανταγωνιστικότητα.

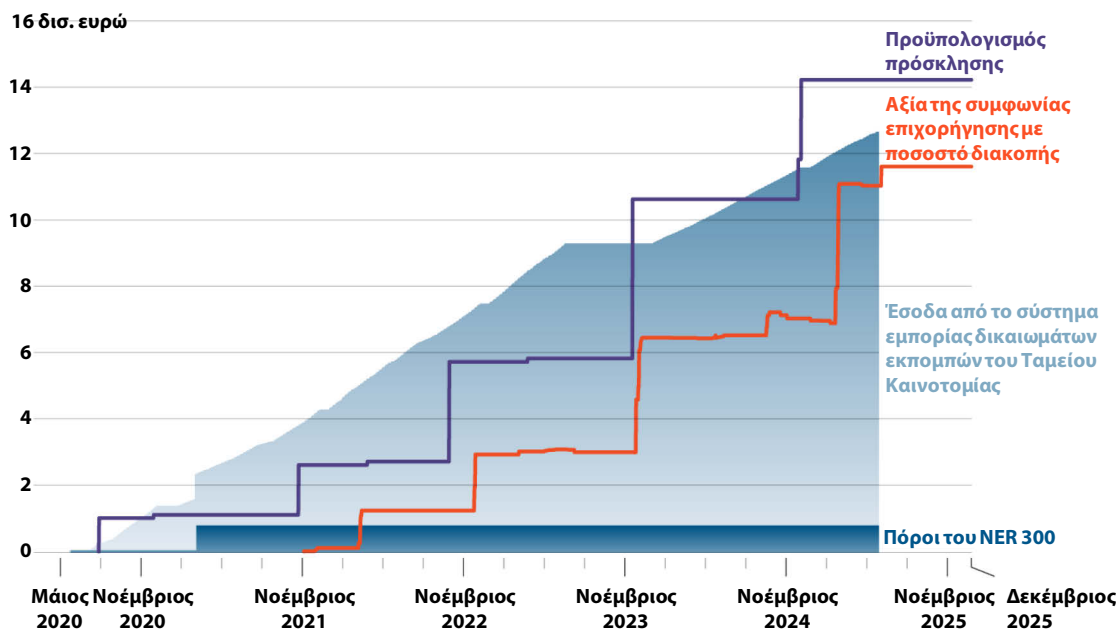
Διάθεση πόρων του Ταμείου Καινοτομίας σε προσκλήσεις υποβολής προτάσεων και δράσεις

- 09** Οι πόροι του Ταμείου Καινοτομίας διατίθενται σε μεμονωμένα έργα βάσει προσκλήσεων υποβολής προτάσεων ή ανταγωνιστικών διαδικασιών υποβολής προσφορών. Η αξία των συλλεγόμενων πόρων του Ταμείου καθορίζει τον προϋπολογισμό που μπορεί να διαθέσει η Επιτροπή σε κάθε πρόσκληση υποβολής προτάσεων. Μέχρι το 2023, η Επιτροπή δεν επέτρεπε ο προϋπολογισμός των προσκλήσεων να υπερβαίνει το ποσό που εισπραττόταν από τους πλειστηριασμούς ([γράφημα 2](#)).

³ Άρθρο 10ε, παράγραφος 2, της οδηγίας για το ΣΕΔΕ.

⁴ COM(2025) 555 final/2 της 16 Ιουλίου 2025.

Γράφημα 2 | Εξέλιξη των εσόδων του Ταμείου Καινοτομίας, προϋπολογισμός των προσκλήσεων και υπογραφή συμφωνιών επιχορήγησης

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων από την ΓΔ CLIMA και τον CINEA.

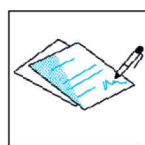
Νομικό πλαίσιο

- 10** Δύο είναι οι νομοθετικές πράξεις που αποτελούν το νομικό πλαίσιο που διέπει το Ταμείο Καινοτομίας (*γράφημα 3*).

Γράφημα 3 | Νομικό πλαίσιο που διέπει το Ταμείο Καινοτομίας

Οδηγία για το ΣΕΔΕ 2003/87/ΕΚ
άρθρο 10α, παράγραφοι 8 και 8α

Κανονισμός 2019/856 σχετικά με το Ταμείο Καινοτομίας

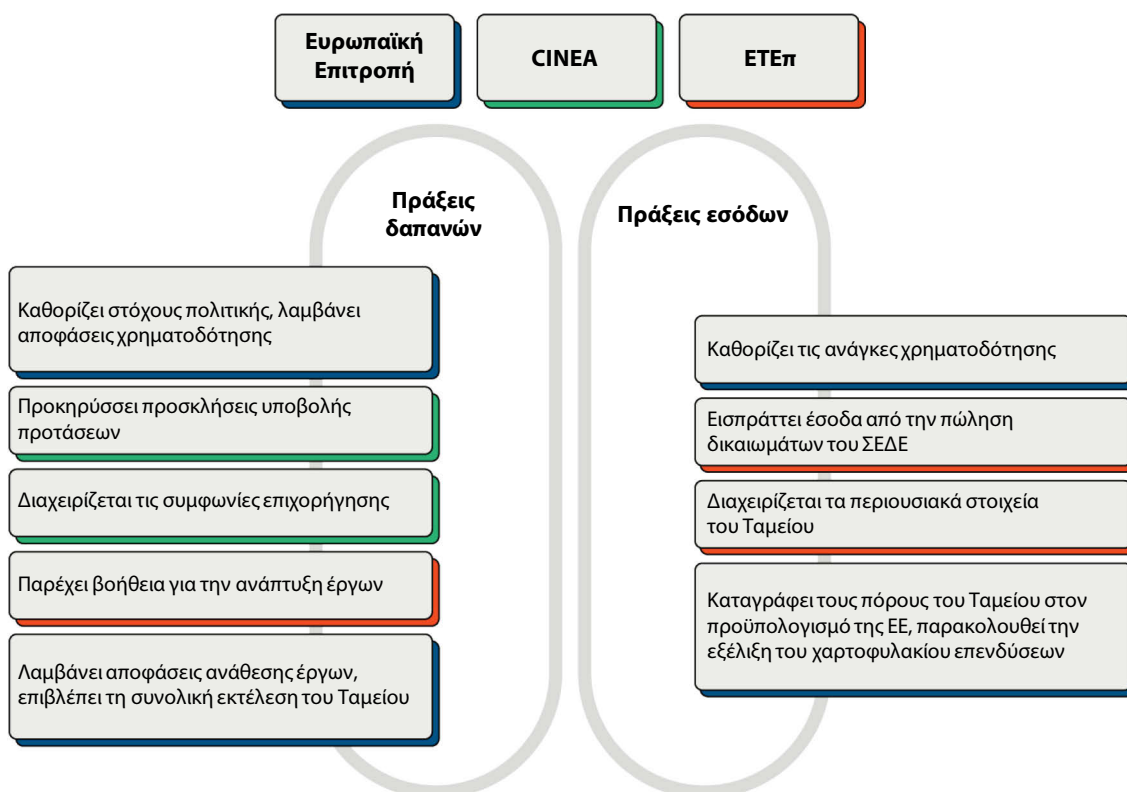
Πηγή: ΕΕΣ.

- 11** Και οι δύο νομοθετικές πράξεις υπέστησαν ουσιαστικές τροποποιήσεις κατά την εκτέλεση του Ταμείου. Οι αλλαγές επέτρεψαν τη διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής του Ταμείου σε νέους τομείς που καλύπτονται από την οδηγία, την εισαγωγή νέων μορφών επιχορηγήσεων [που προτάθηκαν από την Επιτροπή (στήριξη για την παραγωγή ανανεώσιμου υδρογόνου που χορηγείται μέσω ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών)] και την παροχή μεγαλύτερης ευελιξίας στην Επιτροπή για τη δημοσιονομική διαχείριση των πιστώσεων του Ταμείου.

Ρόλοι και αρμοδιότητες

- 12** Το Ταμείο Καινοτομίας εκτελείται υπό άμεση διαχείριση. Σε επίπεδο Επιτροπής, για τη συνολική εφαρμογή του υπεύθυνη είναι η Γενική Διεύθυνση Δράσης για το Κλίμα (ΓΔ CLIMA), η οποία έχει αναθέσει ορισμένα εκτελεστικά καθήκοντα στον CINEA. Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ) είναι υπεύθυνη για την πώληση δικαιωμάτων του ΣΕΔΕ, τη διαχείριση των περιουσιακών στοιχείων του Ταμείου και την παροχή συνδρομής για την ανάπτυξη έργων. Τέλος, η Γενική Διεύθυνση Προϋπολογισμού (ΓΔ BUDG) της Επιτροπής καταγράφει τους πόρους του Ταμείου στον προϋπολογισμό της ΕΕ ως εξωτερικά έσοδα με ειδικό προορισμό, διαχειρίζεται τα ταμειακά διαθέσιμα σε συνεργασία με τη ΓΔ CLIMA και την ΕΤΕπ, και παρακολουθεί την εξέλιξη του επενδυτικού χαρτοφυλακίου του Ταμείου. Στο [γράφημα 4](#) παρουσιάζονται αναλυτικά οι ρόλοι και οι αρμοδιότητες.

Γράφημα 4 | Ρόλοι και αρμοδιότητες σχετικά με τη διαχείριση των εσόδων και των δαπανών του Ταμείου Καινοτομίας

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει διάφορων νομικών πράξεων.

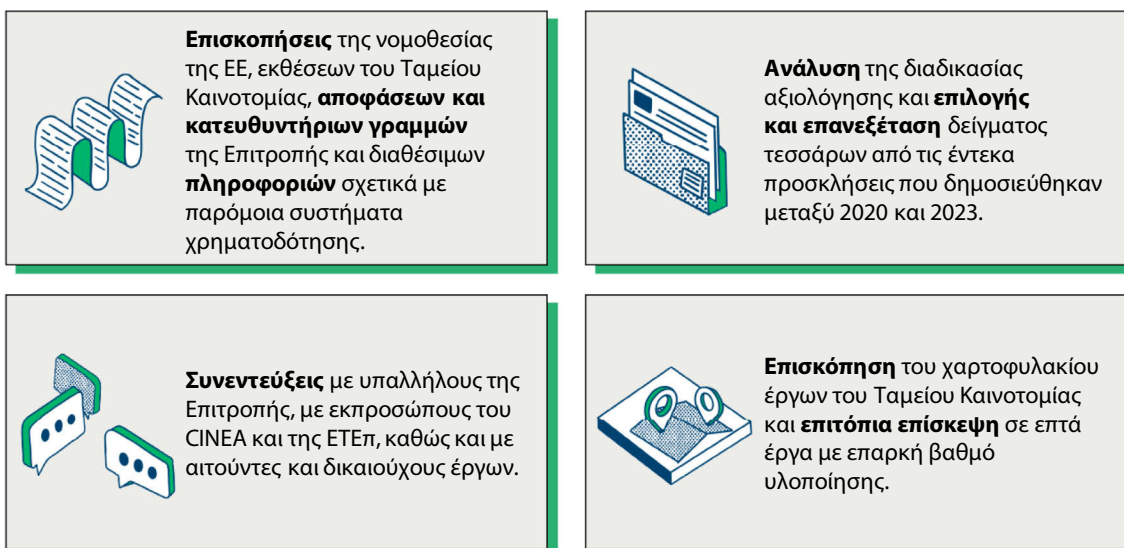
Εμβέλεια και προσέγγιση του ελέγχου

13 Στόχος του ελέγχου ήταν να αξιολογηθεί κατά πόσον το Ταμείο Καινοτομίας, με την τρέχουσα μορφή και εκτέλεσή του, προσφέρει την κατάλληλη πλατφόρμα για την κλιμάκωση καινοτόμων έργων επίδειξης που συμβάλλουν αποτελεσματικά στην επίτευξη των στόχων της ΕΕ για απανθρακοποίηση. Συγκεκριμένα, αξιολογήσαμε τα εξής:

- αν ο σχεδιασμός του Ταμείου Καινοτομίας ανταποκρίνεται επαρκώς στις χρηματοδοτικές ανάγκες και διασφαλίζει τη διαθεσιμότητα πόρων·
- αν τα έργα αξιολογήθηκαν, επιλέχθηκαν και υλοποιήθηκαν αποτελεσματικά· και
- αν, βάσει των πρώτων αποτελεσμάτων, το Ταμείο Καινοτομίας συμβάλλει αποτελεσματικά στην επίτευξη των στόχων της ΕΕ για απανθρακοποίηση.

14 Ο έλεγχός μας κάλυψε την περίοδο από το 2020 μέχρι τον Ιούνιο του 2025. Συγκεντρώσαμε ελεγκτικά τεκμήρια από διάφορες πηγές, όπως παρατίθενται στο [γράφημα 5](#). Συνομιλήσαμε με εκπροσώπους των δύο υπηρεσιών της Επιτροπής που έχουν την κύρια ευθύνη για το Ταμείο Καινοτομίας, της ΓΔ CLIMA και του CINEA, καθώς και με εκπροσώπους της ΓΔ BUDG και της ΕΤΕπ. Συνομιλήσαμε με αιτούντες και δικαιούχους επιχορηγήσεων και επισκεφθήκαμε επτά έργα που χαρακτηρίζονταν αρκούντως ώριμα στη Δανία, τη Γερμανία, την Ισπανία (2), τη Γαλλία (2) και την Ιταλία. Αναλύσαμε ενδελεχώς δείγμα τεσσάρων προσκλήσεων υποβολής προτάσεων (το δείγμα επιλέχθηκε βάσει κρίσης): τις τρεις προσκλήσεις υποβολής προτάσεων για έργα μεγάλης κλίμακας το 2020, το 2022 και το 2023, ώστε να είναι δυνατή η σύγκριση της εξέλιξης των μεθοδολογιών αξιολόγησης για το ίδιο είδος έργου, και την πιλοτική ανταγωνιστική διαδικασία υποβολής προσφορών για το ανανεώσιμο υδρογόνο το 2023, καθώς αυτό αποτέλεσε σημαντική εξέλιξη για το Ταμείο. Οι συνεισφορές σε συνδυαστικές πράξεις μέσω του InvestEU, οι μεταφορές αποτιμημένων σε χρήμα δικαιωμάτων του ΣΕΔΕ στο REPowerEU και η τεχνική βοήθεια προς τα κράτη μέλη έμειναν εκτός της εμβέλειας του ελέγχου μας. Η ελεγκτική μεθοδολογία που εφαρμόζουμε είναι σύμφωνη με τα διεθνή πρότυπα ελέγχου που εκδίδει ο Διεθνής Οργανισμός των Ανώτατων Οργάνων Ελέγχου (INTOSAI).

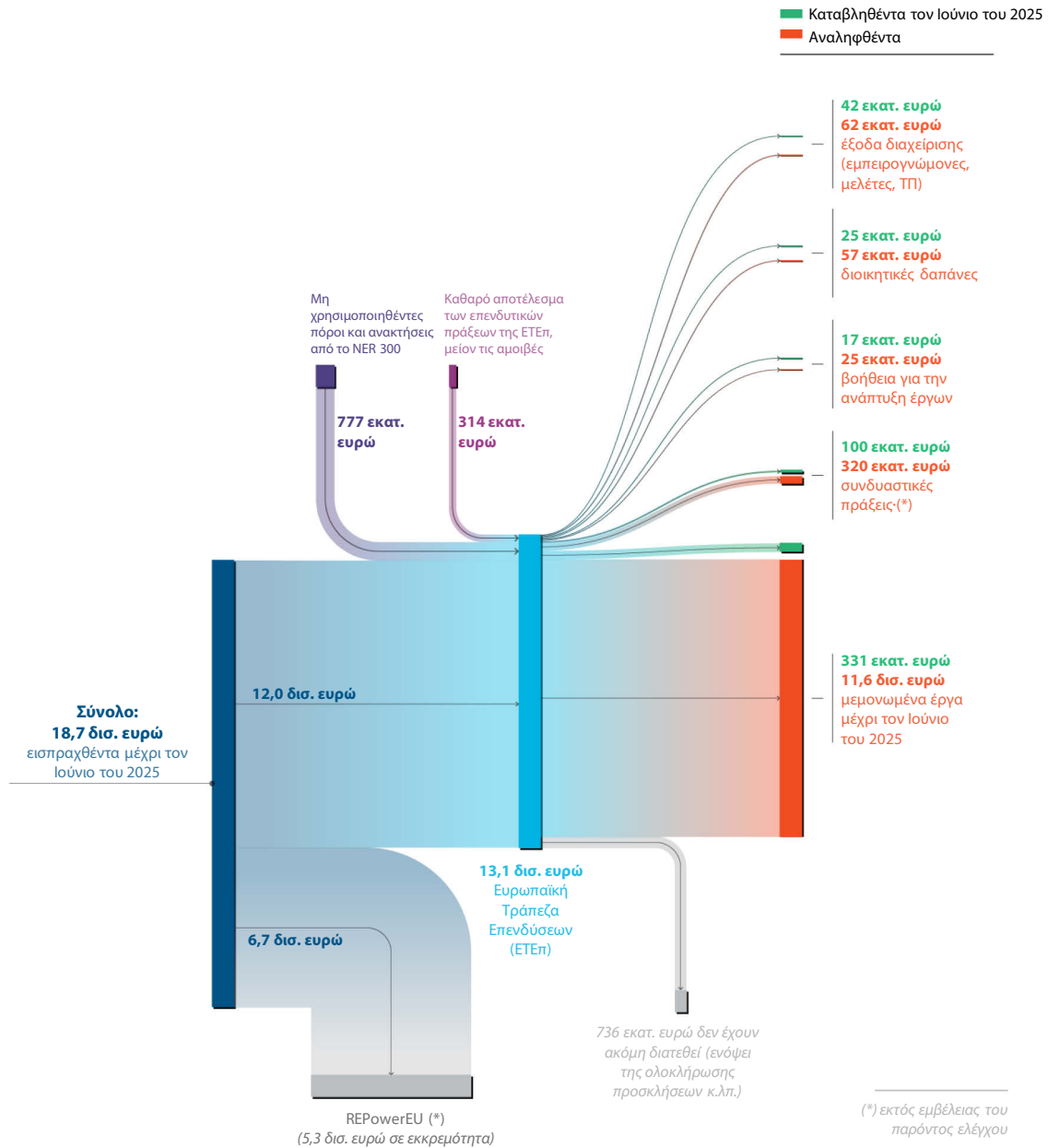
Γράφημα 5 | Εργασίες που διενεργήσαμε

Πηγή: ΕΕΣ.

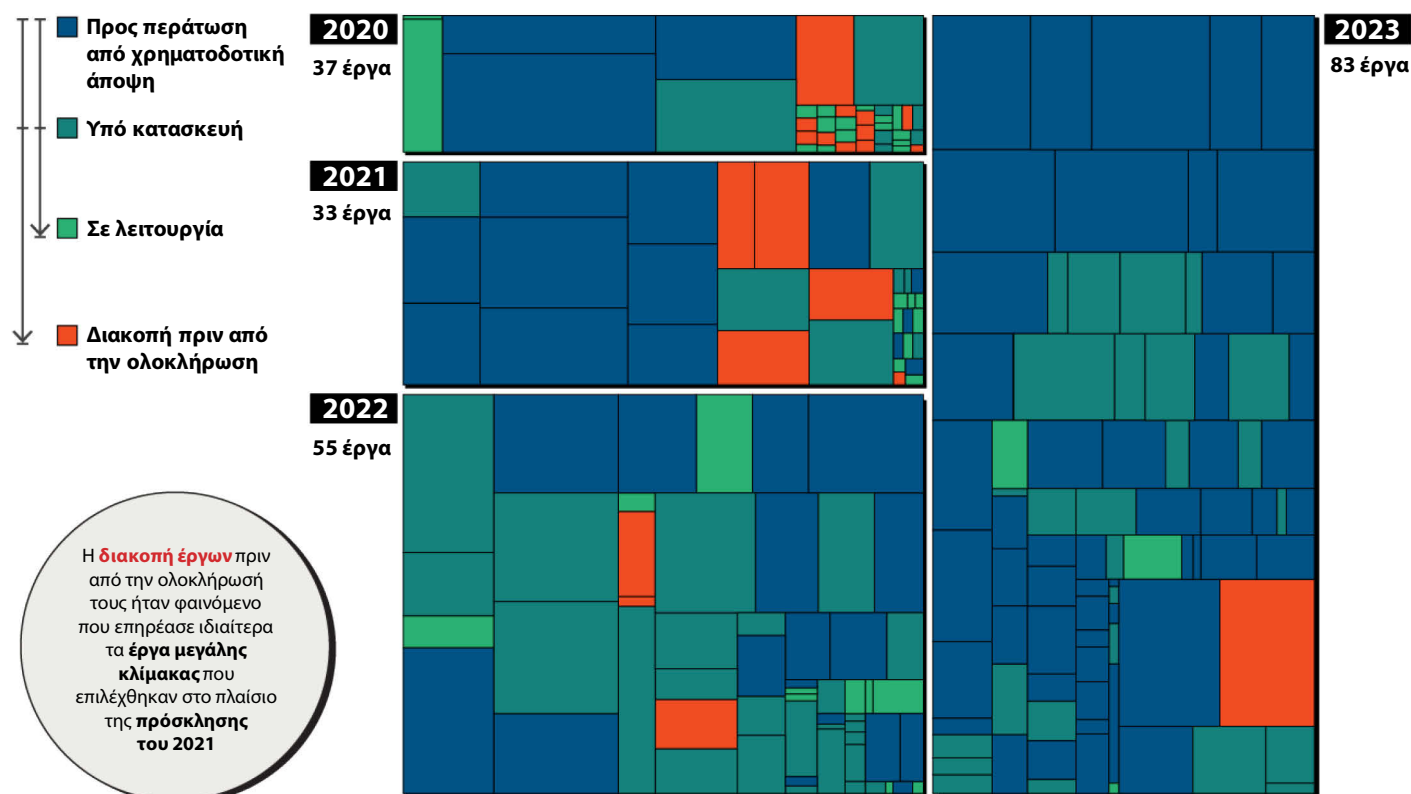
- 15** Βάσει των εκθέσεων παρακολούθησης που υπέβαλε ο CINEA, αποφασίσαμε να επισκεφθούμε επιτόπου όλα τα έργα τα οποία αναμένονταν να έχουν αναφέρει αποτελέσματα κατά την ημερομηνία της προγραμματισμένης επίσκεψής μας. Δεδομένου ότι η επιλογή αυτή περιλάμβανε μόνο έργα μικρής κλίμακας, προσθέσαμε τα δύο έργα μεγάλης κλίμακας που βρίσκονταν κοντά στο στάδιο της έναρξης λειτουργίας ([γράφημα 6](#)).

Παράρτημα II – Χρηματοοικονομική ανασκόπηση του Ταμείου Καινοτομίας (30 Ιουνίου 2025)

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων από τη ΓΔ CLIMA, τον CINEA και την ΕΤΕπ.

Παράρτημα III – Συνολική εικόνα της κατάστασης των έργων και της στήριξης από το Ταμείο Καινοτομίας και έτος της πρόσκλησης υποβολής προτάσεων

Το μέγεθος των σχημάτων αντιστοιχεί στη συνεισφορά του Ταμείου Καινοτομίας

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων από την OLAF.

Παράρτημα IV – Εξέλιξη της στάθμησης των κριτηρίων ανάθεσης

Κριτήριο και περιγραφή	Εξέλιξη της στάθμησης ανά πρόσκληση/έτος												
	2020		2021		2022			2023			2024		
	Μεγάλης κλίμακας (1ο στάδιο)	Μικρής και μεγάλης κλίμακας (2ο στάδιο)	Μικρής και μεγάλης κλίμακας	Μικρής και μεγάλης κλίμακας	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ-ΗΛΕΚΤΡΙΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ-ΥΔΡΟΓΟΝΟ	ΚΑΤΑΚΣΕΥΣΕΣ	ΠΙΛΟΤΙΚΑ ΕΡΓΑ	LSC, MSC και SSC	ΚΑΤΑΚΣΕΥΣΕΣ	ΠΙΛΟΤΙΚΑ ΕΡΓΑ	LSC, MSC και SSC	ΚΑΤΑΚΣΕΥΣΕΣ	ΠΙΛΟΤΙΚΑ ΕΡΓΑ
1. Δυνατότητες αποφυγής εκπομπών αερίων θερμοκηπίου Βάσει της απόλυτης και της σχετικής αποφυγής των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου και την αξιοπιστία του υπολογισμού	33 %	20 %	20 %	17 %	14 %	12 %	14 %	17 %	12 %	14 %	17 %	11 %	14 %
2. Βαθμός καινοτομίας Τεχνολογική καινοτομία και καινοτομία επιχειρηματικού μοντέλου, σε σύγκριση με την τεχνολογία αιχμής	33 %	20 %	20 %	21 %	17 %	29 %	34 %	21 %	29 %	34 %	21 %	28 %	34 %
3. Ωριμότητα του έργου Τεχνική, επιχειρησιακή, οικονομική και διοικητική ετοιμότητα	33 %	20 %	20 %	21 %	34 %	29 %	17 %	21 %	29 %	17 %	21 %	28 %	17 %
4. Κλιμακοθετησιμότητα/ αναπαραγωγιμότητα Δυνατότητες ευρύτερης εφαρμογής ή εμπορικής αναπαραγωγής		20 %	20 %	21 %	17 %	15 %	17 %	21 %	15 %	17 %	21 %	19 %	17 %
5. Οικονομική αποδοτικότητα Στήριξη σε ευρώ ανά τόνο εκπομπών αερίων θερμοκηπίου που αναμένεται να αποφευχθούν (ευρώ/tCO ₂ που αποφεύγεται)		20 %	20 %	21 %	17 %	15 %	17 %	21 %	15 %	17 %	21 %	14 %	17 %
Πρόσθετοι βαθμοί προμοδότησης				4 %	3 %	3 %	3 %	6 %	4 %	5 %	5 %	5 %	5 %

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει τεκμηρίωσης από τις προσκλήσεις υποβολής προτάσεων.

Παράρτημα V – Αξιολόγηση του κριτηρίου ωριμότητας στην πρόσκληση του 2020

Έργο	Αξιολόγηση των αξιολογητών κατά τη διαδικασία επιλογής	Νέες ημερομηνίες στο τροποποιημένο χρονοδιάγραμμα	Λόγοι τροποποίησης
Έργο Α	<p>«Η περάτωση από χρηματοδοτική άποψη μπορεί, με μεγάλη βεβαιότητα, να επιτευχθεί ταχύτερα από το ανώτατο όριο των τεσσάρων ετών...»</p> <p>«Τα αποτελέσματα δείχνουν ικανότητα απορρόφησης των επιπτώσεων μιας σημαντικής αύξησης των κεφαλαιουχικών δαπανών.»</p>	<p>Περάτωση από χρηματοδοτική άποψη: 31/03/2026 (+37 μήνες)</p> <p>Θέση σε λειτουργία: 31/10/2029 (+51 μήνες)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Αύξηση των κεφαλαιουχικών δαπανών
Έργο Β	<p>«Η περάτωση από χρηματοδοτική άποψη μπορεί να επιτευχθεί ταχύτερα από το ανώτατο όριο των τεσσάρων ετών...»</p>	<p>Περάτωση από χρηματοδοτική άποψη: 31/03/2025 (+18 μήνες)</p> <p>Πράξη: 01/09/2028 (+25 μήνες)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Καθυστερημένη περιβαλλοντική άδεια. • Καθυστέρηση στη συμπληρωματική εθνική χρηματοδότηση.
Έργο Γ	<p>«Οι αναγκαίες άδειες για την κατασκευή και τη λειτουργία της νέας εγκατάστασης απαριθμούνται σαφώς και η πρόταση καταδεικνύει με πειστικό τρόπο ότι η διαδικασία υποβολής αιτήσεων έχει προχωρήσει και ελέγχεται επαρκώς.»</p> <p>«Η στρατηγική τροφοδοσίας είναι σωστά ανεπτυγμένη και το ενδιαφέρον των δυνητικών προμηθευτών τεκμηριώνεται με πειστικό τρόπο.»</p>	<p>Περάτωση από χρηματοδοτική άποψη: 31/12/2025 (+24 μήνες)</p> <p>Πράξη: 01/10/2029 (+38 μήνες)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Καθυστερημένη άδεια κατασκευής. • Καθυστερημένες συμβάσεις για κατασκευές, υπηρεσίες και προμήθειες.
Έργο Δ	<p>«Οι ενότητες του έργου [...] διαθέτουν κατάλληλες ανεξάρτητες οργανωτικές δομές και διαδικασίες λήψης αποφάσεων.»</p> <p>«Το [...] σχέδιο για την απόκτηση των απαιτούμενων αδειών είναι αξιόπιστο, καθώς όλες οι αναγκαίες άδειες έχουν προσδιοριστεί δεόντως [...]. Επιπλέον, η διαδικασία και το χρονοδιάγραμμα που απαιτούνται για τη λήψη της έγκρισης [...] αναπτύσσονται δεόντως και αιτιολογούνται.»</p>	<p>Περάτωση από χρηματοδοτική άποψη: 28/02/2026 (+20 μήνες)</p> <p>Θέση σε λειτουργία: 01/01/2029 (+18 μήνες)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Αλλαγή του συντονιστή της επιχορήγησης. • Αλλαγή των επικεφαλής των θεματικών ενότητων. • Καθυστερημένη περιβαλλοντική άδεια.

Έργο	Αξιολόγηση των αξιολογητών κατά τη διαδικασία επιλογής	Νέες ημερομηνίες στο τροποποιημένο χρονοδιάγραμμα	Λόγοι τροποποίησης
Έργο Ε	«[Ο]ι κεφαλαιουχικές δαπάνες [...] είναι ορθές και βασίζονται σε λεπτομερή προμετωπικό τεχνικό σχεδιασμό που περιγράφεται στην πρόταση.»	Περάτωση από χρηματοδοτική άποψη: 31/03/2026 (+21 μήνες) Θέση σε λειτουργία: 01/04/2029 (+15 μήνες)	<ul style="list-style-type: none"> • Αύξηση των κεφαλαιουχικών δαπανών. • Καθυστερημένη άδεια κατασκευής.
Έργο ΣΤ	«Οι εκτιμήσεις των εσόδων, των λειτουργικών δαπανών, των κεφαλαιουχικών δαπανών και των προβλέψεων ταμειακών ροών είναι ρεαλιστικές και αξιόπιστες.»	Περάτωση από χρηματοδοτική άποψη: 31/12/2022 (καμία καθυστέρηση) Θέση σε λειτουργία: 01/04/2025 (+19 μήνες)	<ul style="list-style-type: none"> • Αύξηση των κεφαλαιουχικών δαπανών κατά 41 %.
Έργο Ζ	Απρόβλεπτο συμβάν κατά τη διαδικασία αξιολόγησης (έργο CCS)	Περάτωση από χρηματοδοτική άποψη: 01/06/2023 (το έργο διακόπηκε το 2024)	<ul style="list-style-type: none"> • Παύση των εισαγωγών φυσικού αερίου από τη Ρωσία μετά την εισβολή στην Ουκρανία.

Παράρτημα VI – Αξιολόγηση των έργων που επισκεφθήκαμε

- δεν επιτεύχθηκε
 επιτεύχθηκε εν μέρει
 επιτεύχθηκε πλήρως

	Παράδοση τεχνολογίας	Διατήρηση καινοτόμου χαρακτήρα	Παράδοση αποτελεσμάτων	Κινητοποίηση πόρων
Έργο 1 (ES)				
Έργο 2 (DE)				
Έργο 3 (FR)				
Έργο 4 (FR)				
Έργο 5 (ES)				
Έργο 6 (IT)			ά.α.	
Έργο 7 (DK)			ά.α.	

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει πληροφοριών που συγκεντρώσαμε από τις επιτόπιες επισκέψεις.

Συνομογραφίες

Συνομογραφία	Ορισμός/Επεξήγηση
CINEA	Ευρωπαϊκός Εκτελεστικός Οργανισμός για το Κλίμα, τις Υποδομές και το Περιβάλλον
GHG	Greenhouse gases
tCO₂(eq)	Τόνος διοξειδίου του άνθρακα (ή ισοδυνάμου)
ΓΔ BUDG	Γενική Διεύθυνση Προϋπολογισμού της Επιτροπής
ΓΔ CLIMA	Γενική Διεύθυνση Δράσης για το Κλίμα της Επιτροπής
ΕΔΕΤ	Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία
ΕΤΑ	Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανταγωνιστικότητας
ΕΤΕπ	Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων
ΠΔΠ	Πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο
Πρόγραμμα NER 300	Πρόγραμμα αποθέματος για τους νεοεισερχόμενους
ΣΕΔΕ	Σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών

Γλωσσάριο

Όρος	Ορισμός/Επεξήγηση
InvestEU	Μηχανισμός για την κινητοποίηση ιδιωτικών επενδύσεων σε έργα στρατηγικής σημασίας για την ΕΕ.
REPowerEU	Πρωτοβουλία της ΕΕ για τον τερματισμό της εξάρτησης από τα ορυκτά καύσιμα, τη διαφοροποίηση του ενεργειακού εφοδιασμού και την επιτάχυνση της μετάβασης στην καθαρή ενέργεια.
Ανανεώσιμο υδρογόνο	Υδρογόνο που παράγεται μέσω ηλεκτρόλυσης νερού και τροφοδοτείται με ηλεκτρική ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές.
Κοινωνικό Ταμείο για το Κλίμα	Ταμείο που δημιουργήθηκε στο πλαίσιο του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών για την άμβλυση των κοινωνικών και οικονομικών επιπτώσεων των περιορισμών του συστήματος στην καύση καυσίμων.
«Ορίζων Ευρώπη»	Το πρόγραμμα χρηματοδότησης της έρευνας και της καινοτομίας της ΕΕ για την περίοδο 2021-2027.
Περάτωση από χρηματοδοτική άποψη	Σημείο στην υλοποίηση έργων του Ταμείου Καινοτομίας κατά το οποίο ολοκληρώνεται ο σχεδιασμός και ξεκινούν οι κατασκευαστικές εργασίες.
Πρόγραμμα LIFE	Χρηματοδοτικό μέσο που στηρίζει την εφαρμογή της περιβαλλοντικής και κλιματικής πολιτικής της ΕΕ μέσω της συγχρηματοδότησης έργων σε κράτη μέλη.
Πρόγραμμα NER 300	Πρόγραμμα που προηγήθηκε του Ταμείου Καινοτομίας για την περίοδο 2012-2020. Δημιουργήθηκε για να στηρίξει εμπορικά έργα επίδειξης για τη δέσμευση και αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα και καινοτόμες ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.
Σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών	Σύστημα για τη μείωση των εκπομπών που βασίζεται στον καθορισμό ανώτατου ορίου συνολικών εκπομπών, μέσω της κατανομής δικαιωμάτων σε επιχειρήσεις ή άλλους οργανισμούς που εκπέμπουν CO ₂ , οι οποίοι μπορούν να τα αγοράζουν και να τα πωλούν ανάλογα με τις ανάγκες τους.

Απαντήσεις της Επιτροπής

<https://www.eca.europa.eu/el/publications/sr-2026-11>

Χρονογραμμή

<https://www.eca.europa.eu/el/publications/sr-2026-11>

Κλιμάκιο ελέγχου

Στις ειδικές εκθέσεις του ΕΕΣ παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των ελέγχων που διενεργεί το κλιμάκιο επί πολιτικών και προγραμμάτων της ΕΕ ή επί διαχειριστικών θεμάτων που αφορούν συγκεκριμένους τομείς του προϋπολογισμού. Το ΕΕΣ επιλέγει και σχεδιάζει τα εν λόγω ελεγκτικά έργα κατά τρόπο ώστε αυτά να αποφέρουν τον μέγιστο αντίκτυπο, λαμβανομένων υπόψη των κινδύνων για τις επιδόσεις ή για τη συμμόρφωση, του επιπέδου των σχετικών εσόδων ή δαπανών, των επικείμενων εξελίξεων και του πολιτικού και δημόσιου συμφέροντος.

Ο εν προκειμένω έλεγχος επιδόσεων διενεργήθηκε από το Τμήμα Ελέγχου Ι (Βιώσιμη χρήση των φυσικών πόρων), του οποίου προεδρεύει η Joëlle Elvinger, Μέλος του ΕΕΣ. Επικεφαλής του ελέγχου ήταν ο João Leão, Μέλος του ΕΕΣ, συνεπικουρούμενος από την Paula Betencourt, προϊσταμένη του ιδιαίτερου γραφείου του, την Sofia Batalha, σύμβουλο στο ιδιαίτερο γραφείο του, τον José Parente, διοικητικό στέλεχος, τον Jorge Guevara López, υπεύθυνο έργου, τον Josef Edelmann, αναπληρωτή υπεύθυνο έργου, τη Zuzana Gullona, ελέγκτρια, τον Pekka Ulander, ελεγκτή, και την Eleonora Dimitrova, βοηθό υπάλληλο. Ο Richard Moore παρείχε γλωσσική υποστήριξη και η Alexandra Mazilu υποστήριξη για τη δημιουργία των γραφικών.

Από αριστερά: Pekka Ulander, Josef Edelmann, Jorge Guevara López, João Leão, José Parente, Sofia Batalha.

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

© Ευρωπαϊκή Ένωση, 2026

Η πολιτική για την περαιτέρω χρήση εγγράφων του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου (ΕΕΣ) ορίζεται στην [απόφαση αριθ. 6-2019 του ΕΕΣ](#) για την πολιτική ανοικτών δεδομένων και την περαιτέρω χρήση εγγράφων.

Με εξαίρεση τις περιπτώσεις όπου ορίζεται διαφορετικά (π.χ. σε χωριστές ανακοινώσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας), το περιεχόμενο του ΕΕΣ που ανήκει στην ΕΕ παραχωρείται βάσει της άδειας [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\)](#). Ισχύει, επομένως, ως γενικός κανόνας ότι η περαιτέρω χρήση επιτρέπεται υπό τον όρο ότι αναφέρεται η πηγή και επισημαίνονται οι αλλαγές. Κατά την περαιτέρω χρήση απαγορεύεται η διαστρέβλωση του αρχικού νοήματος ή μηνύματος των εγγράφων. Το ΕΕΣ δεν φέρει ευθύνη για οποιαδήποτε συνέπεια προερχόμενη από την περαιτέρω χρήση εγγράφων.

Εάν συγκεκριμένο περιεχόμενο αναφέρεται σε ταυτοποιήσιμα φυσικά πρόσωπα, π.χ. φωτογραφίες υπαλλήλων του ΕΕΣ, ή περιλαμβάνει έργα τρίτων, απαιτείται πρόσθετη έγκριση.

Όταν παραχωρείται η έγκριση, αυτή ακυρώνει και αντικαθιστά την ανωτέρω γενική έγκριση και αναφέρει σαφώς τυχόν περιορισμούς στη χρήση.

Για τη χρήση ή την αναπαραγωγή περιεχομένου που δεν ανήκει στην ΕΕ, μπορεί να χρειάζεται να ζητήσετε άδεια απευθείας από τους κατόχους των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.

Φωτογραφία εξωφύλλου: © Quality Stock Arts – stock.adobe.com.

Το λογισμικό ή τα έγγραφα που καλύπτονται από δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας, όπως τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας, τα εμπορικά σήματα, τα καταχωρισμένα σχέδια, οι λογότυποι και οι επωνυμίες/ονομασίες, εξαιρούνται από την πολιτική του ΕΕΣ για την περαιτέρω χρήση.

Το σύνολο των ιστότοπων των θεσμικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης εντός του ονόματος χώρου «europa.eu» παρέχει συνδέσμους προς ιστότοπους τρίτων. Δεδομένου ότι το ΕΕΣ δεν έχει έλεγχο επ' αυτών, σας συνιστούμε να εξετάζετε τις πολιτικές τους για την προστασία του ιδιωτικού απορρήτου και της πνευματικής ιδιοκτησίας.

Χρήση του λογότυπου του ΕΕΣ

Δεν επιτρέπεται η χρήση του λογότυπου του ΕΕΣ χωρίς την προηγούμενη σύμφωνη γνώμη του οργάνου.

HTML	ISBN 978-92-849-7207-4	ISSN 1977-5660	doi:10.2865/1110885	QJ-01-26-016-EL-Q
PDF	ISBN 978-92-849-7208-1	ISSN 1977-5660	doi:10.2865/2501053	QJ-01-26-016-EL-N

Παραπομπή στην παρούσα έκθεση να γίνεται ως εξής:

Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο, [ειδική έκθεση 11/2026](#), με τίτλο «Ταμείο Καινοτομίας – Μεγάλη δυναμική, αλλά αργή πρόοδος και πολύ περιορισμένος αντίκτυπος ως προς τη μείωση των εκπομπών», Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2026.

Το Ταμείο Καινοτομίας στηρίζει στοχευμένες επενδύσεις σε καινοτόμες τεχνολογίες που μπορούν να μειώσουν τις εκπομπές αερίων θερμοκηπίου. Στόχος του ελέγχου μας ήταν να αξιολογήσουμε κατά πόσο το Ταμείο Καινοτομίας βοηθά την κλιμάκωση έργων επίδειξης που συμβάλλουν αποτελεσματικά στην επίτευξη των στόχων της ΕΕ για απανθρακοποίηση. Διαπιστώσαμε ότι το Ταμείο προωθεί καινοτόμες τεχνολογίες μεγάλης κλίμακας, χωρίς ωστόσο να επιφέρει τις αναμενόμενες μειώσεις των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου. Επισημίσαμε επίσης ότι το ύψος των διατιθέμενων χρηματοδοτικών πόρων δεν είναι σίγουρο, ότι δεν υπάρχει διαρθρωμένη ανάλυση βάσει της οποίας να γίνεται η αντίστοιχη κατανομή και ότι καταγράφονται καθυστερήσεις και ακυρώσεις έργων. Συνιστούμε στην Επιτροπή να καθιερώσει διαρθρωμένη ανάλυση που θα αποτελεί τη βάση για την κατανομή των πόρων, να εξετάσει το ενδεχόμενο λήψης πρόσθετων μέτρων που θα επιταχύνουν τη διοχέτευση των κονδυλίων, όπως και να βελτιώσει την αξιολόγηση των έργων.

Ειδική έκθεση του ΕΕΣ υποβαλλόμενη δυνάμει του άρθρου 287, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ
ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Υπηρεσία Εκδόσεων
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ

Τηλ. +352 4398-1

Πληροφορίες: eca.europa.eu/el/contact
Ιστότοπος: eca.europa.eu
Μέσα κοινωνικής δικτύωσης: @EUauditors